

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLOMSKA NALOGA

POLONA RUSTJA

KOPER, 2018

2018

DIPLOMSKA NALOGA

POLONA RUSTJA

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Diplomska naloga

ANALIZA SPREMEMB PRI OBDAVČITVI
DOHODKA IZ DELOVNEGA RAZMERA V
OBDOBJU 2016–2017

Polona Rustja

Koper, 2018

Mentorica: izr. prof. dr. Mateja Jerman

POVZETEK

Kljub težnji države po stabilnem davčnem sistemu prihaja do stalnega spreminjanja zakonodaje. V zvezi z dohodnino je v obdobju 2016–2017 prišlo do sprejetja sprememb, ki učinkujejo na zavezance z dohodkom iz delovnega razmerja. V diplomski nalogi so predstavljeni potek dogovarjanj za potrebne spremembe in dokončno sprejete spremembe na področju splošne olajšave, lestvice za odmero dohodnine in obdavčitve dohodka iz naslova poslovne uspešnosti ter glavne značilnosti obdavčenja dohodkov fizičnih oseb. V drugem delu diplomske naloge so s praktičnimi primeri analizirani učinki sprememb na obdavčitev zavezancev v obdobju 2017–2018. Na osnovi prikazanih izračunov je ugotovljeno, da so bile analizirane zakonodajne spremembe za zavezance ugodne, saj so v vseh primerih vodile do višjega neto dohodka posameznika.

Ključne besede: dohodnina, obdavčitev, delovno razmerje, neto dohodek, spremembe.

SUMMARY

Despite the country's tendency toward a stable tax system, there is a constant changing of legislation. In relation with the income tax, there were changes accepted in the period of 2016–2017, that affect the taxpayer's income from the employment relationship. In the diploma thesis, there is a course of negotiation for necessary changes introduced, there are definitely passed changes on the field of general tax relief, scale of income tax assessment and taxation of income of business successfulness introduced, and there are primary changes of income taxation of natural persons. In the second part of the diploma thesis, there are practical examples of analysed effects of changes for the taxation of taxpayers in the period 2017–2018 shown. On the basis of the presented calculations it is established, that the analysed legislative changes were beneficent for the taxpayers because, in all cases presented, they were led to higher net income of the individual.

Keywords: income tax, taxation, employment relationship, net income, changes.

UDK: 657.471.12(043.2)

VSEBINA

1	Uvod.....	1
2	Davki in davčni sistem	3
3	Dohodnina.....	5
3.1	Zgodovinski razvoj dohodnine na območju RS.....	5
3.2	Zavezanci.....	6
3.3	Predmet obdavčitve	7
3.4	Dohodek iz zaposlitve.....	8
3.5	Letna davčna osnova.....	10
3.6	Davčne olajšave	10
3.7	Odmera in plačevanje dohodnine	12
3.8	Akontacija dohodnine	13
4	Spremembe ZDoh-2, sprejete leta 2016	15
4.1	Potek davčnega prestrukturiranja	15
4.2	Spremembe s sprejetjem ZDoh-2R.....	18
4.2.1	Splošna olajšava.....	19
4.2.2	Lestvica za odmero dohodnine	19
4.2.3	Poslovna uspešnost	20
4.2.4	Druge spremembe	21
5	Spremembe ZDoh-2, sprejete leta 2017	22
5.1	Potek prestrukturiranja davčnih bremen.....	22
5.2	Spremembe s sprejetjem ZDoh-2S	24
5.2.1	Splošna olajšava.....	24
5.2.2	Poslovna uspešnost	25
5.2.3	Druge spremembe	25
6	Učinki sprememb pri obdavčitvi dohodka iz delovnega razmerja v praksi.....	27
6.1	Učinki sprememb na obdavčitev zavezancev leta 2017 v praksi	27
6.1.1	Učinki spremembe splošne olajšave	27
6.1.2	Učinki sprememb lestvice za odmero dohodnine	28
6.1.3	Učinki spremembe na področju prejemkov iz naslova poslovne uspešnosti.....	32
6.2	Učinki sprememb na obdavčitev zavezancev leta 2018 v praksi	35
6.2.1	Učinki sprememb splošne olajšave.....	35
6.2.2	Učinki spremembe na področju prejemkov iz naslova poslovne uspešnosti.....	39
7	Sklep	42
	Literatura in viri.....	45
	Priloge.....	49

PONAZORILA

Slika 1: Posebna olajšava za vzdrževane otroke	11
Slika 2: Predlagana sprememba v zvezi z dodatno splošno olajšavo.....	23
Preglednica 1: Prispevki delojemalcev	9
Preglednica 2: Predlog nove dohodninske lestvice	16
Preglednica 3: Učinki sprememb, ki jih predlaga MF	17
Preglednica 4: Višina splošne olajšave glede na skupni dohodek za leti 2016 in 2017.....	19
Preglednica 5: Lestvica za odmero dohodnine za leto 2017	20
Preglednica 6: Višina splošne olajšave glede na skupni dohodek za leto 2018.....	25
Preglednica 7: Prikaz učinkov spremembe splošne olajšave z letom 2017 – izračun neto plače na mesečni ravni	28
Preglednica 8: Prikaz učinkov sprememb dohodninske lestvice z letom 2017 – izračun neto plače na mesečni ravni	29
Preglednica 9: Prikaz učinkov spremembe obdavčitve poslovne uspešnosti z letom 2017 – izračun neto plače (1).....	33
Preglednica 10: Prikaz učinkov spremembe obdavčitve poslovne uspešnosti z letom 2017 – izračun neto plače (2).....	35
Preglednica 11: Prikaz učinkov sprememb splošne olajšave z letom 2018 – izračun neto plače na mesečni ravni (1).....	36
Preglednica 12: Prikaz učinkov sprememb splošne olajšave z letom 2018 – izračun neto plače na mesečni ravni (2).....	37
Preglednica 13: Prikaz učinkov spremembe obdavčitve poslovne uspešnosti z letom 2018 – izračun neto plače.....	40

KRAJŠAVE

GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
MF	Ministrstvo za finance
RS	Republika Slovenija
ZDoh-2	Zakon o dohodnini – 2
ZDoh-2R	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini – 2
ZDoh-2S	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini – 2
ZSSS	Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

1 UVOD

Danes so davki obvezna dajatev, ki jo posredno plačujemo za koristi, ki jih imamo od javnega sektorja (Klun in Jovanović 2016, 12). Davki nimajo več samo fiskalne vloge, temveč so njihovi cilji v novejših obdobjih predvsem nefiskalni. Z njimi država vpliva na socialno in ekonomsko politiko ter s tem tudi na notranjo in zunanjo gospodarsko politiko (Pernek, Kostanjevec in Čampa 2009, 55). Poleg davka na blago in storitve ter prispevkov za socialno varnost velik delež med davčnimi prihodki predstavlja tudi dohodnina (Klun in Jovanović 2016, 37).

Dohodnina je »davek od dohodkov fizičnih oseb« (Zakon o dohodnini, ZDoh-2, Uradni list RS, št. 9/12, 24/12, 30/12, 40/12, 75/12, 94/12, 52/13, 96/13, 29/14, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 1. člen). Obdavčeni so zavezančev dohodek iz zaposlitve, dohodek iz dejavnosti, dohodek iz kapitala, dohodek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, dohodek iz oddajanja premoženja v najem in še nekaj drugih dohodkov (18. člen ZDoh-2), ki ga/jih je prejel v koledarskem letu. Del dohodkov je obdavčenih po dohodninski (progresivni) lestvici, del pa z enotno davčno stopnjo. Konec leta zavezanci prejmejo odmerno odločbo davčnega organa (Klun in Jovanović 2016, 41), v kateri se odmerjeni dohodnini od dohodkov za posamezno davčno leto odšteje akontacija dohodnine, ki jo je zavezanec plačal med letom (123. člen ZDoh-2). S plačilom dohodnine ali s prejetim vračilom se proces obdavčenja zaključi.

Izmed vseh dohodkov, ki jih obravnava dohodnina, je najpomembnejši dohodek iz zaposlitve. Ne samo, da je število davčnih zavezancev z omenjenimi dohodki najvišje, tudi delež teh dohodkov je pri zavezancu pogosto največji (Škof idr. 2007, 175). Po 36. členu ZDoh-2 med te dohodke spadajo dohodki iz delovnega razmerja in dohodki iz drugega pogodbenega razmerja. Plača, nadomestilo plače, regres, jubilejne nagrade, bonitete in pokojnine so le nekatera izplačila, ki spadajo med dohodke iz delovnega razmerja (37. člen ZDoh-2). Višina davka, ki ga zavezanec mora plačati, je odvisna od davčne osnove in davčne stopnje (Černe idr. 2012, 16).

Sistem dohodnine je urejen in določen z Zakonom o dohodnini, ki je od osamosvojitve doživel več davčnih reform in mnogo sprememb. V zadnjih dveh letih je med drugim prišlo tudi do spremembe davčnih stopenj in razredov na lestvici za odmero dohodnine, spremembe pri določanju splošne olajšave ter spremembe pri davčni obremenitvi poslovne uspešnosti. Ker gre za pomembne novosti, sem se odločila, da bodo prav dohodninske spremembe predmet analize te diplomske naloge. Tako kot je pomembno, da smo o davčnih oziroma dohodninskih spremembah ozaveščeni državljani, ki smo zavezanci za plačilo davka, je pomembno tudi, da so o tem informirana podjetja. Če si želijo, da je neto dohodek zaposlenega čim višji, lahko prilagajajo višino plače, nagrade za uspešnost itd.

Namen diplomske naloge je predstaviti zakonska izhodišča obdavčitve dohodkov iz delovnega razmerja in predstaviti najpomembnejše spremembe, ki so bile sprejete v obdobju 2016–2017, s praktičnimi primeri pa pokazati, kakšni so bili in bodo učinki sprememb zakonodaje pri obdavčitvi davčnih zavezancev.

Cilji diplomske naloge so:

- proučiti literaturo o davkih in davčnem sistemu v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju RS),
- predstaviti razvoj dohodnine,
- proučiti zakonodajo na področju dohodnine (ZDoh-2),
- predstaviti potek pogajanj za davčne spremembe na področju dohodnine v obdobju 2016–2017,
- analizirati spremembe ZDoh-2, sprejete v obdobju 2016–2017,
- s praktičnimi primeri analizirati učinke sprememb obdavčitve izbranih dohodkov iz delovnega razmerja v obdobju 2017–2018.

V teoretičnem delu diplomske naloge smo z metodo deskripcije predstavili Zakon o dohodnini in njegove najpomembnejše spremembe v obdobju 2016–2017. Osredotočeni smo bili na davek od dohodka iz delovnega razmerja. Predstavili smo tudi potek pogajanj Ministrstva za finance (v nadaljevanju MF) z različnimi deležniki.

V praktičnem delu smo z metodo analize z uporabo različnih (lastnih) izračunov prikazali, na katere zavezance proučevane spremembe Zakona o dohodnini vplivajo in v kolikšni meri. Z izračuni smo izpostavili razlike v višini neto dohodkov davčnih zavezancev in tako prikazali, ali so bile spremembe za davčne zavezance ugodne ali ne. Z metodo sinteze smo strnili ključna spoznanja diplomske naloge.

V diplomski nalogi izhajamo iz ZDoh-2, veljavnega na dan 1. 1. 2018, in sprememb zakona v obdobju 2016–2017. Ker smo v teoretičnem delu predstavili in analizirali le spremembe, ki se nanašajo na dohodek iz delovnega razmerja, smo posledično tudi pri izračunih v praktičnem delu upoštevali le ta dohodek. Ugotovitev zato ni mogoče posplošiti na druge dohodke, ki jih obravnava ZDoh-2. Praktični primeri zajemajo obdobje 2016–2018. V izračunih smo se zaradi jasnejšega prikaza učinkov omejili na primere zavezancev, ki uveljavljajo le splošno olajšavo, za medletno primerjavo pa smo upoštevali enako raven bruto dohodka zavezanca.

2 DAVKI IN DAVČNI SISTEM

Davki niso pojem, ki je nastal v sodobnem svetu, temveč je v obliki različnih davščin za različne namene obstajal že v antični Grčiji, Rimskem in Bizantinskem cesarstvu, kjer se je tudi vzpostavil pravi davčni sistem (Klun in Jovanović 2016, 11). Več avtorjev (Pernek, Kostanjevec in Čampa 2009, 43; Kranjec 2003, 53) navaja, da davke poznamo, odkar obstajajo organizirane družbe ali države. Z razvojem so davčni sistemi postajali vedno bolj zapleteni, saj je javni sektor potreboval vedno več davčnih prihodkov ter posledično več davkov in stopenj, prav tako pa tudi več olajšav in oprostitev (Klun in Jovanović 2016, 11).

Ker država in družba še danes nujno potrebujeta davke za normalno delovanje, mora biti davčno pravo ustrezno urejeno in določeno. Oblikovanje in sprejem davčnega prava potekata v tako imenovanem vladnem in parlamentarnem postopku. Davčno pravo učinkuje na položaj vsakega posameznika in družbe kot celote. Podsystem pravnega sistema je davčni sistem, ki ga določajo splošni in posebni pravni akti ter pravila za posamezno področje obdavčenja. Na davčno pravo in posledično na davčni sistem vpliva davčna politika posamezne države, saj se v skladu z njo oblikujejo davčni predpisi (Škof idr. 2007, 27–67). Davčna politika je del makroekonomske politike. Ena izmed najpomembnejših funkcij, ki jo ima, je zagotovo prerazdelitev dohodka od premožnejših prebivalcev k revnejšim. Prav tako javni sektor z njo vpliva na razdelitev sredstev družbi, hkrati pa uravnava razvoj gospodarstva, inflacijo, nezaposlenost itd. ter vzdržuje red, mir in pravni sistem (Klun in Jovanović 2016, 12–13).

Davčni sistem sestavljajo vse možne davčne oblike v državi. Gre tako za davčne oblike, ki jih država dobiva, kot za tiste, ki jih daje. V davčni sistem spadajo vsi davki, dotacije, takse, nadomestila in subvencije (Kovač 2008, 17). Ker je davčna obveznost zakonita, mora davčni sistem temeljiti na določenih načelih. Stanovnik (2004, 43–44) ter Klun in Jovanović (2016, 15) povzemajo zaželene lastnosti, ki jih je oblikoval Adam Smith¹. Po njihovem mnenju mora davčni sistem biti predvsem pravičen, tak, da čim manj posega v ekonomske odločitve, in tak, da so stroški pobiranja davkov in stroški upravljanja, izpolnjevanja davčnih obveznosti čim manjši. Obstaja še veliko analiz in načel drugih avtorjev, ki so dopolnjevali Adama Smitha (Bohorič in Oštir 2006, 27). Kranjec (2003, 57–58), ki je povzel načela po Stiglitzu (2000), poleg prej omenjenih lastnosti poudarja, da mora biti dober davčni sistem fleksibilen, transparenten, demokratičen in administrativno enostaven. Iz različnih načel lahko izluščimo nekaj lastnosti, ki jih ima optimalen davčni sistem. Biti mora »pravičen, učinkovit, nevtralen, fleksibilen, transparenten, konsistenten, racionalen ter ustaven in zakonit« (Škof idr. 2007, 38).

Vsaka država in njen javni sektor potrebujeta za izvajanje nalog finančna sredstva (Bohorič in Oštir 2006, 20). Prihodke javnega sektorja sestavljajo davčni in nedavčni prihodki. Davčni

¹ Podatki o izvornem delu niso znani.

prihodki so davki in prispevki, ki so prisilna dajatev (Stanovnik 2004, 41). Zavezanci za plačan davek ne prejmejo neposrednega nadomestila, saj se davki pobirajo v javnem interesu in poraba pobranih davkov ni določljiva (Pernek, Kostanjevec in Čampa 2009, 43). Nasprotno pa smo v primeru plačevanja prispevkov deležni določenega obsega pravic (pokojnine, zdravstvena oskrba itd.), ki pa niso natančno določene in se tudi spreminjajo. Vsekakor so prispevki oblika davkov, ki je zavezancem sprejemljivejša prav zaradi »obljubljenih« pravic. Med nedavčne prihodke, ki sicer predstavljajo skromen delež med prihodki javnega sektorja, pa spadajo razne takse, pristojbine, dobički javnih podjetij itd. (Stanovnik 2004, 41–42).

Davke lahko delimo na različne načine. Najpogosteje uporabljena delitev je delitev na posredne in neposredne davke (Bohorič in Oštir 2006, 33). Za neposredne davke velja, da sta davčni zavezanec in davčni plačnik ista oseba, posledično je višina davka odvisna od značilnosti zavezanca ter od njegovih dohodkov in premoženja. Pri posrednih davkih pa njihov plačnik ni davčni zavezanec. Davčni plačnik le nosi davčno breme in je tako imenovani davčni destinatar. To so običajno končni potrošniki (Škof idr. 2007, 134). Največji delež davčnih prihodkov so v RS leta 2015 predstavljali posredni davki (15 % BDP). V to skupino davkov spadajo davek na dodano vrednost, davki in dajatve na uvoz, davki na izdelke ter drugi davki na proizvodnjo. Sledili so socialni prispevki delojemalcev in delodajalcev s 14,5 % BDP. Za polovico manjši od posrednih davkov pa je bil delež neposrednih davkov. Značilna neposredna davka sta davek od dohodka fizičnih oseb (dohodnina) in davek od dohodka pravnih oseb. Njun delež je bil za polovico manjši od posrednih davkov (7,3 % BDP). Davčna struktura v RS se razlikuje od povprečja Evropske unije. V RS imamo večji delež socialnih prispevkov in posrednih davkov ter nižji delež neposrednih davkov (European Commission 2017, 130–131).

Davki se glede na upoštevanje okoliščin davčnega zavezanca lahko delijo tudi na subjektivne in objektivne davke. Pri davčni osnovi objektivnih davkov se upoštevajo izključno objektivna dejstva (Bohorič in Oštir 2006, 33), medtem ko se pri subjektivnih davkih upoštevajo tudi subjektivne značilnosti davčnega zavezanca (zdravstveno stanje, število vzdrževanih članov itd.). Slednji veljajo za pravičnejše (Škof idr. 2007, 138).

Poznavanje davkov omogoča zavezancu, da načrtuje davčne obveznosti in posledično plačuje optimalen znesek davka. Nepoznavanje ni nikoli upravičen razlog, če pri plačilu storimo napako (Klun in Jovanović 2016, 12). Zato je pomembno, da poleg znanja o posameznih davkih pridobimo tudi informacije v zvezi z njihovimi spremembami in se nanje (če je mogoče) ustrezno prilagodimo.

3 DOHODNINA

»Dohodnina je davek od dohodkov fizičnih oseb.« (1. člen ZDoh-2) Dohodnina je očitni neposredni in subjektivni davek, saj je njena višina odvisna od zavezančevih dohodkov in premoženja, pri izračunu pa se upoštevajo tudi nekatere subjektivne značilnosti zavezanca (Škof idr. 2007, 134–138). Je redni in splošni davek (Bohorič in Oštir 2006, 33). Temeljni zakon na tem področju je ZDoh-2.

V nadaljevanju sledi predstavitev razvoja dohodnine od leta 1990 naprej, njenih poglavitnih lastnosti in procesa obdavčenja z dohodnino.

3.1 Zgodovinski razvoj dohodnine na območju RS

Z letom 1990 je prišlo do reforme celotnega sistema javnih financ in s tem tudi do reforme davčnega prava oziroma davčnega sistema (Škof idr. 2007, 146). Sistem, ki je bil do tedaj v veljavi, je bil zaradi velikega števila davčnih stopenj in različnih davčnih osnov velikokrat nepregleden (Klun in Jovanović 2016, 28). Prej veljavni Zakon o davkih občanov je nadomestil Zakon o dohodnini, kar je povzročilo veliko spremembo v davčnem sistemu. Pred reformo so namreč bili dohodki davčnega zavezanca obdavčeni s posameznimi vrstami davkov, nato pa je prišlo do sintetične obdavčitve celotnega zavezančevega dohodka. Dohodnina je postala »osebni davek na celoten dohodek posameznika« (Škof idr. 2007, 146).

Že leta 1993 je prišlo do naslednjih pomembnejših sprememb: spremenila se je struktura davčnih olajšav, razširila se je davčna osnova, posamezniki v nižjih dohodkovnih razredih so postali manj davčno obremenjeni in tisti v višjih bolj obremenjeni, medletne akontacije davkov so se uskladile z letno odmero dohodnine, prav tako pa so stopnje določenih vrst davkov postale enake. Dve leti pozneje je z novelo prišlo do natančnejše določitve davčne osnove in zavezancev, leta 1997 pa so bile iz Zakona o dohodnini izvzete postopkovne določbe, saj je v veljavo stopil Zakon o davčnem postopku (Škof idr. 2007, 146–147).

Večina sprememb od osamosvojitve RS dalje je bila sprejeta zaradi usklajevanja javnih financ in davčnega prava RS s pravom Evropske unije, saj so bile pogoj za članstvo v tej politično-ekonomski zvezi (Kovač 2008, 13). Kljub vstopu RS v Evropsko unijo so se spremembe na področju dohodnine nadaljevale.

Z letom 2005 so tako bili obdavčeni dohodki (in nekateri drugi viri), ki jih je zavezanec zaslužil tako doma kot v tujini; znižale so se nekatere neposredne in posredne olajšave, zmanjšalo se je število dohodninskih razredov, prav tako pa tudi mejna davčna stopnja za najnižji razred. Že leta 2005 so sledili popravki reforme iz prejšnjega leta. Najpomembnejša novost od leta 2006 naprej je cedularno obdavčenje nekaterih dohodkov (Klun in Jovanović 2016, 29–30). To pomeni, da so dohodki zavezanca, ki se razlikujejo po njihovi naravi, obdavčeni drugače. Aktivni dohodki se obdavčujejo z dohodnino prek progresivnih davčnih

stopenj, pasivni dohodki pa po proporcionalni stopnji (Kovač 2008, 13–14). Nekaj več pojasnitev o tem sledi v nadaljevanju.

Dodatne spremembe so sledile leta 2006, ko so bili uvedeni samo trije dohodninski razredi, znižala se je najvišja davčna stopnja, ukinile so se nestandardne olajšave itd. (Klun in Jovanović 2016, 30). Nekateri avtorji ugotavljajo, da so spremembe sistema dohodnine od leta 2007 naprej pretežno vplivale na zmanjšanje davčne obremenitve zavezancev z najnižjimi dohodki (Čok, Urban in Verbič 2013, 669).

Leta 2008 so uvedli dodatno splošno olajšavo za zavezance z najnižjimi dohodki, spremembe davčne zakonodaje pa so se nadaljevale tudi po letu 2010. Čeprav se je na primer splošna olajšava pri dohodnini povečala, se je davčno breme povečalo pri večini davkov. Na področju dohodnine je bil leta 2013 uveden nov dohodninski razred za zavezance z najvišjimi dohodki (Klun in Jovanović 2016, 31).

3.2 Zavezanci

Zavezanci za dohodnino so fizične osebe, ki plačujejo davek od svojih dohodkov (1. in 4. člen ZDoh-2). Ker zakon temelji na načelu obdavčitve svetovnega dohodka in načelu obdavčitve po viru, obseg davčne obveznosti ni pri vseh zavezancih enak. *Rezident* Slovenije je obdavčen po načelu obdavčitve svetovnega dohodka, kar pomeni, da plača dohodnino od vseh dohodkov, ki jih je pridobil v Sloveniji in zunaj nje. Po načelu obdavčitve po viru pa so obdavčeni *nerezidenti*, ki plačajo dohodnino le od dohodkov, ki so jih pridobili v Sloveniji (Škof idr. 2007, 150). Zaradi tega načela so dohodki nerezidentov po posameznih vrstah obdavčeni samostojno ali dokončno z uporabo davkov po odbitku (davčnim odtegljajem). Kljub značilni sintetični obdavčitvi dohodnine gre v primeru dohodkov nerezidentov za cedulaarni ali analitični pristop (Škof idr. 2007, 153).

Načelo svetovnega dohodka je bistvena novost davčne reforme iz leta 2005, ko je bil sprejet ZDoh-1. Prejšnji ZDoh je namreč za rezidente in nerezidente upošteval načelo obdavčitve po viru (razen nekaj izjem). Načeli služita za določanje obsega davčne obveznosti in ne za opredelitev posameznika kot davčnega zavezanca (Škof idr. 2007, 150–151).

V 6. in 7. členu ZDoh-2 so natančno določeni pogoji za rezidentstvo, od katerih mora zavezanec izpolnjevati vsaj enega, da ga lahko opredelimo kot rezidenta ali nerezidenta Slovenije. Pogoj, ki ga izpolnjuje večina zavezancev, ki so rezidenti Slovenije, je »uradno prijavljeno stalno prebivališče v Sloveniji« (6. člen ZDoh-2). Rezident je tudi nekdo, ki biva zunaj Slovenije zaradi zaposlitve v okviru državnih in drugih organov ali organizacij v sestavi ministrstev ali izpolnjuje druge kriterije, ki ga povezujejo s Slovenijo (Škof idr. 2007, 155–156).

V naslednjem podpoglavju predstavljamo, kateri so tisti dohodki, ki so predmet obdavčitve z ZDoh-2 in za katere dohodke je predvidena oprostitvev.

3.3 Predmet obdavčitve

Elementi dohodnine so osnovani na načelu denarnega toka, kar pomeni, da se davčni dogodek zgodi ob dejanski denarni transakciji (Stanovnik 2004, 85). Zato je z dohodnino obdavčeno vsako izplačilo ali prejet dohodek, ki ga je zavezanec dobil v davčnem oziroma koledarskem letu, ne glede na obliko (15. člen ZDoh-2).

Kljub temu pa predmet obdavčitve niso vsi zavezančevi dohodki, temveč le tisti, ki jih zakonodajalec kot takšne opredeli (Škof idr. 2007, 169). V drugem odstavku 15. člena ZDoh-2 je namreč določeno, da so obdavčeni »vsi dohodki in dobički, ne glede na vrsto, če ni s tem zakonom drugače določeno«. Gre za uporabo tako imenovane negativne definicije dohodka, saj so obdavčeni vsi dohodki posameznika, razen tistih, ki jih zakon izrecno izvzema iz obdavčenja (Škof idr. 2007, 169).

Sistem dohodnine obdavčuje naslednje dohodke (18. člen ZDoh-2):

- dohodek iz zaposlitve,
- dohodek iz dejavnosti,
- dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti,
- dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice,
- dohodek iz kapitala,
- drugi dohodki.

V zakonu so zaradi uveljavljene negativne definicije dohodka definirani tudi prejemki, ki se ne štejejo za dohodek, ki se obdavči z dohodnino (Škof idr. 2007, 170). To so na primer dediščine, volila, darila, dobitki od iger na srečo, izplačila, prejeta na podlagi raznih neobveznih zavarovanj (npr. za bolezni, poškodbe, invalidnost, škode na premoženju), prenesena sredstva itd. (19. člen ZDoh-2).

Opredeljeni so tudi dohodki, za katere je predvidena davčna oprostitvev. Po mnenju Škofa in drugih (2007, 173) gre za stvarne ali objektne oprostitve, pri čemer od določenih predmetov obdavčitve oziroma davčnih objektov izvzamemo določene vrste dohodkov. Davčnih posledic od izločenih dohodkov ni. Oprostitve so zakonsko predvidene in se med državami lahko razlikujejo. V ZDoh-2 so določene v sklopu socialnopolitičnih ciljev in fiskalne politike (Škof idr. 2007, 171–173). Omenjeni dohodki so (20.–32. člen ZDoh-2):

- pomoči in subvencije (npr. denarne, solidarnostne pomoči),
- dohodki, ki jih prejmejo vojni veterani, invalidi ali žrtve vojnega nasilja,
- dohodki, ki jih prejmejo zavezanci na podlagi:
 - starševskega varstva,

- zavarovanja za primer brezposelnosti,
- obveznega pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja;
- dohodki v zvezi z zagotavljanjem varnosti, zaščite in reševanja,
- dohodki, ki jih prejmejo zavezanci med izobraževanjem (npr. štipendija, razni prejemki za šolnino, bivanje, prevoz itd.),
- določeni kmetijski in gozdarski dohodki,
- odškodnine,
- vrnitev premoženja,
- preživnina itd.

Ker smo v celotni nalogi osredotočeni na dohodek iz zaposlitve, sledi podrobnejša predstavitev tega dohodka.

3.4 Dohodek iz zaposlitve

Dohodek iz zaposlitve je vsako izplačilo ali boniteta, ki ga/jo prejme delojemalec za svoje sedanje ali preteklo delo oziroma storitve. Delojemalec je fizična oseba, ki je v delovnem ali drugem pogodbenem razmerju z delodajalcem, ki mu tudi izplačuje dohodek. Ker je odvisno pogodbeno razmerje med delojemalcem in delodajalcem lahko različno, se tudi dohodki obravnavajo drugače. Zato dohodke iz zaposlitve ločimo na (35.–36. člen ZDoh-2):

- dohodke iz delovnega razmerja,
- dohodke iz drugega pogodbenega razmerja.

Po prvem odstavku 37. členu ZDoh-2 med dohodke iz delovnega razmerja štejemo:

1. plačo, nadomestilo plače in vsako drugo plačilo za opravljeno delo, ki vključuje tudi provizije,
2. regres za letni dopust, jubilejno nagrado, odpravnino, solidarnostno pomoč,
3. povračilo stroškov v zvezi z delom,
4. boniteto, ki jo delodajalec zagotovi v korist delojemalca ali njegovega družinskega člana,
5. nadomestilo, ki ga zagotovi delodajalec na podlagi dogovora z delojemalcem zaradi kateregakoli pogoja v zvezi z zaposlitvijo ali zaradi spremembe v pogojih v zvezi z zaposlitvijo, vsako izplačilo delodajalca v zvezi s prenehanjem veljavnosti pogodbe o zaposlitvi, vsako izplačilo zaradi prenehanja zaposlitve in podobni prejemki,
6. prejemke, prejete zaradi začasnega neizplačila dohodka iz zaposlitve,
7. nadomestila in druge prejemke, ki so prejeti od delodajalca ali druge osebe, skladno z drugimi predpisi, kot posledica zaposlitve oziroma obveznega zavarovanja za socialno varnost,
8. dohodek na podlagi udeležbe v dobičku, prejet iz delovnega razmerja.

Po 41. členu ZDoh-2 davčno osnovo dobimo, ko od prejetega dohodka iz delovnega razmerja odštejemo prispevke za socialno varnost. Osnova, od katere se plača ustrezni delež

prispevkov za socialno varnost, so bruto prejemki in je enaka pri pokojninskem in invalidskem zavarovanju, obveznem zdravstvenem zavarovanju, starševskem varstvu in prispevkih za zaposlovanje (Čok idr. 2012, 69), različne so le stopnje posameznih prispevkov (preglednica 1). Stopnja prispevkov za zavarovance znaša skupaj 22,1 %, obračun in plačilo prispevkov za delojemalce pa opravijo delodajalci (Klun in Jovanović 2016, 97).

Preglednica 1: Prispevki delojemalcev

Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	15,50 %
Prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje	6,36 %
Prispevek za starševsko varstvo	0,10 %
Prispevek za zaposlovanje	0,14 %
<i>Skupaj</i>	<i>22,10 %</i>

Vir: FURS 2018a.

Če primerjamo obremenjenost bruto plač z davki in prispevki z drugimi državami (članicami Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj), ugotovimo, da smo ena izmed držav z najvišjim deležem davčne obremenjenosti. Zavezanec s povprečno plačo in brez otrok odmeri 33,7 % svoje bruto plače za davke in prispevke. Ta delež nas uvršča na četrto mesto med obravnavanimi državami v raziskavi. Medtem ko je stopnja dohodnine še pod povprečjem, močno izstopa delež socialnih prispevkov, ki je najvišji izmed vseh držav (OECD 2018, 20–21).

Pri dohodkih iz delovnega razmerja moramo biti posebej pozorni na vsebino 44. člena (ZDoh-2), v katerem so navedeni dohodki, ki ne spadajo v davčno osnovo za obračun dohodnine. Mednje spadajo obvezni prispevki za socialno varnost, povračila stroškov prevoza in prehrane med delom, premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, razna povračila stroškov v primeru službenega potovanja ali začasne napotitve v tujino, razne nagrade, odpravnine itd. (44. člen ZDoh-2).

Zavezanec lahko prejme tudi dohodke, ki izhajajo iz drugega pogodbenega razmerja ali razmerja na drugi podlagi. V tem primeru so to posamezni dohodki, ki jih zavezanec prejme za svoje delo ali storitev. Lahko so to dohodki, izplačani bodisi za avtorsko ali folklorno delo (38. člen ZDoh-2).

V zvezi z zaposlitvijo lahko delojemalec ali njegov družinski član prejme ugodnost, ki je v različnih oblikah v naravi (izdelka, storitve, drugo). Gre za *boniteto*, ki jo omogoči delodajalec ali druga oseba. Darila, popusti pri prodaji, nastanitev, izobraževanja, zavarovalne premije itd. so le nekatere izmed mogočih bonitet. Bonitete iz delovnega razmerja se do določene meje in pod določenimi pogoji ne všttevajo v davčno osnovo delojemalca (39. člen ZDoh-2).

3.5 Letna davčna osnova

Letna davčna osnova je vsota davčnih osnov od posameznih dohodkov, ki jih je rezident prejel v enem (davčnem) letu. Seštevajo se davčne osnove od dohodka iz zaposlitve, dohodka iz dejavnosti (pod določenimi pogoji), dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodka iz prenosa premoženjske pravice in drugih dohodkov. Pri tem so upoštevana vsa povečanja in zmanjšanja dohodka (109. člen ZDoh-2).

Če se obdavči celoten dohodek davčnega zavezanca in je davčna osnova vsota vseh dohodkov fizične osebe, to pomeni, da gre v sklopu dohodnine za sintetično obdavčitev dohodka davčnega zavezanca ali za uzakonjeno načelo vseobsežnosti (Škof idr. 2007, 152).

V letno davčno osnovo se izmed vseh dohodkov, ki so navedeni v ZDoh-2, ne vključujejo dohodki iz kapitala in dohodki iz oddajanja premoženja v najem (drugi odstavek 110. člena ZDoh-2). Obresti, dividende, kapitalski dobički in najemnine so namreč obdavčeni s cedularnim davkom. To pomeni, da kljub sintetični obdavčitvi v ZDoh-2 obstajajo določene vrste dohodkov, ki so obravnavane drugače. V uporabi je posebna davčna stopnja, kar pomeni, da gre za cedularno ali analitično obdavčitev (Škof idr. 2007, 152–153). Najemnine so z dokončnim davkom obdavčene od leta 2013 naprej (Klun in Jovanović 2016, 45).

3.6 Davčne olajšave

Davčne olajšave so skupaj z oprostitvami v pravni ureditvi davčnega sistema izjeme. Vsaka davčna olajšava predstavlja odmik od načela davčne splošnosti ali načela davčne enakomernosti, ki sta eni izmed temeljnih načel ZDoh-2. Njihov obstoj temelji na načelu socialne države in na pospeševanju ekonomskega razvoja. Pojavljajo se v različnih oblikah. Najpogostejši sta (Škof idr. 2007, 124–125):

- davčna olajšava v ožjem smislu: pojavlja se kot odbitek pred izračunom obdavčljive osnove,
- znižanje davka: pojavlja se kot znižanje davka po ugotovljeni obdavčljivi osnovi in že izračunanem davku.

Pri dohodnini se srečamo z davčnimi olajšavami v ožjem smislu. To pomeni, da znesek olajšave zmanjša davčno osnovo, preden se od nje odmeri dohodnina. Posebnost je le pri olajšavi, ki jo koristijo upokojenci (Klun in Jovanović 2016, 48). Prejemnikom pokojnine se namreč zmanjša znesek dohodnine, in sicer za 13,5 % odmerjene pokojnine (ZDoh-2, 112. člen).

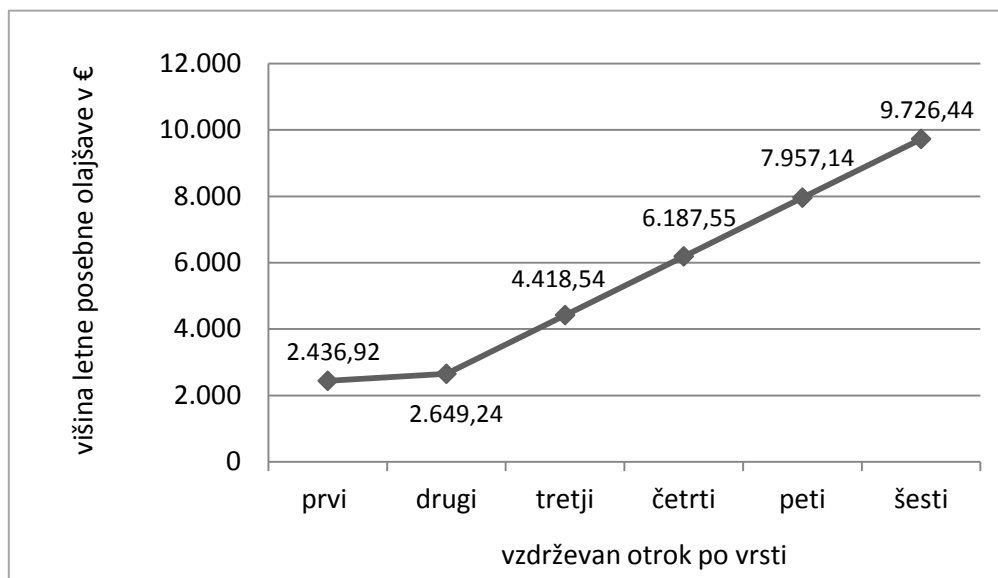
Ker se pri dohodnini upoštevajo osebne okoliščine, je v skladu z raznimi načeli treba iz davčne osnove zavezanca vzeti del dohodka, ki ga potrebuje za zadovoljevanje nujnih življenjskih potreb (splošna, posebna osebna olajšava) in potreb oseb, ki jih zavezanec vzdržuje (Škof idr. 2007, 253–254).

Slovenski sistem dohodnine tvori pet sklopov davčnih olajšav. Vsem najbolj poznana je splošna olajšava, ki jo lahko koristi vsak rezident, ne glede na višino skupnega dohodka. Edini pogoj je, da njega nekdo drug ne uveljavlja kot vzdrževanega člana. Znesek splošne olajšave ostaja že več let isti – 3.302,70 €. Spremenile pa so se meje, višine in način določanja dodatne splošne olajšave, ki je odvisna od dohodka zavezanca. Več o tem v nadaljevanju naloge, kjer bomo predstavili spremembe ZDoh-2.

Ostale štiri davčne olajšave, ki jih lahko rezident uveljavlja v sistemu dohodnine, so (111.–117. člen ZDoh-2):

- osebna olajšava – upravičenci: invalidi s 100-odstotno telesno okvaro, prejemniki pokojnine, delovni invalidi, prejemniki priznavalnine in poklicne pokojnine,
- posebna osebna olajšava – upravičenci: samozaposleni delavci v kulturi, samostojni novinarji, dijaki in študenti ter poklicni športniki,
- posebna olajšava – upravičenci: zavezanci, ki vzdržujejo družinske člane,
- olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje – upravičenci: zavarovanci z omenjenim zavarovanjem.

Poleg splošne olajšave se v družini običajno uveljavlja posebna olajšava za vzdrževanje družinskih članov, predvsem otrok. Za prvega vzdrževanega otroka je olajšava najnižja, za drugega otroka je malenkost višja od prve, z vsakim naslednjim pa se večja za približno 1.769 €.

Slika 1: Posebna olajšava za vzdrževane otroke

Vir: FURS 2017b.

Zavezanec lahko uveljavlja posebno olajšavo tudi za vsakega drugega vzdrževanega člana. To je lahko zakonec, razvezani zakonec, starši oziroma posvojitelji zavezanca ali član kmečkega gospodinjstva. Za vsakega zakon določa drugačne pogoje. Zakonec je v tem primeru

nezaposlena oseba, ki ne opravlja dejavnosti in nima lastnih dohodkov, ki bi mu zadostovali za preživetje ali pa so manjši od višine posebne olajšave (115. člen ZDoh-2).

Zneski olajšav in enačba za dodatno splošno olajšavo se lahko spremenijo, če minister za finance tako določi do decembra tekočega leta, spremembe pa veljajo za naslednje leto. To se zgodi, če je koeficient rasti življenjskih potrebščin v Sloveniji za mesec avgust v primerjavi z avgustom prejšnjega leta večji od 1,03 (118. člen ZDoh-2).

3.7 Odmera in plačevanje dohodnine

Če letni davčni osnovi odštejemo zneske olajšav, dobimo neto letno davčno osnovo, iz katere se s pomočjo *davčnih stopenj* odmeri dohodnina (119. člen ZDoh-2). Pernek, Kostanjevec in Čampa (2009, 50) navajajo, da je »davčna stopnja z zakonom predpisana višina davčnega bremena«, medtem ko jo Kranjec (2003, 97) označi kot »razmerje med zneskom plačanega davka in davčno osnovo«. Določi se v absolutnem znesku, najpogosteje pa v odstotku od davčne osnove (Pernek, Kostanjevec in Čampa 2009, 50). V odstotkih podana stopnja nam pove, kolikšen del vrednosti od davčne osnove predstavlja davek (Klun in Jovanović 2016, 21). Z letom 2017 je pri stopnjah dohodnine prišlo do sprememb, zato več o natančnih davčnih stopnjah in lestvici za odmero dohodnine sledi v nadaljevanju.

Kljub spremembi ostaja v veljavi za dohodnino značilna stopničasta progresija. To pomeni, da davčne stopnje naraščajo z višanjem davčne osnove. Višja stopnja se uporablja samo za vrednosti osnove nad neko mejo oziroma intervalom (Kranjec 2003, 97).

Ko leto poteče, davčni organ – Finančna uprava Republike Slovenije (FURS) – odmeri dohodnino od vseh obdavčljivih dohodkov, ki jih je zavezanec pridobil v prejšnjem koledarskem letu. Dohodke tudi na tej točki ločimo na dve skupini zaradi drugačnega načina obdavčenja.

Pri prvi skupini gre za tako imenovane *aktivne dohodke*, ki so obdavčeni po dohodninski lestvici oziroma po progresivnih davčnih stopnjah (Klun in Jovanović 2016, 41). Na tak način so obdavčeni dohodki iz zaposlitve, dejavnosti, kmetijstva in gozdarstva, prenosa premoženjske pravice in drugih dohodkov. Dohodnina se v teh primerih plačuje na podlagi letne odmere. Zavezanci namreč po preteku leta prejmejo na dom informativne izračune dohodnine, ki jih sestavi davčni organ glede na podatke, ki jih ima. V primeru, da zavezanec ne vloži ugovora, se informativni izračun šteje kot odmerna odločba (FURS 2018b).

Od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, zavezanci že med letom plačujejo dohodnino (FURS 2018b). Kot je določeno v tretjem odstavku 123. člena, so to akontacije dohodnine. Znesek skupnih akontacij se odšteje od odmerjene letne dohodnine. V primeru, da je znesek akontacij manjši od odmerjene dohodnine, mora zavezanec plačati razliko

dohodnine, če je znesek akontacij večji, pa dobi zavezanec razliko dohodnine vrnjeno (123. člen ZDoh-2).

V drugi skupini so tako imenovani *pasivni dohodki*, ki so obdavčeni z enotno, proporcionalno davčno stopnjo – 25 % (pri kapitalskih dobičkih se na pet let lastništva znižuje). Za te dohodke zavezanec sam vloži ločene napovedi (Klun in Jovanović 2016, 41). Med te dohodke spadajo dohodki iz dejavnosti, če se pri osnovi upoštevajo tudi normirani stroški, dohodki iz kapitala (obresti, dividende, kapitalski dobički) in dohodki iz oddajanja premoženja v najem (najemnine). Za razliko od prejšnje skupine so ti obdavčeni cedularno, kar pomeni, da je davek plačan dokončno. Posledično se ti dohodki ne vštevajo v letno davčno osnovo (FURS 2018b).

3.8 Akontacija dohodnine

Od dohodkov, ki se vštevajo v letno davčno osnovo, se med letom odmerja in plačuje akontacija dohodnine. Za vsako skupino dohodkov so določena natančna določila, osnove in stopnje za zakonsko ustrezen izračun akontacij. V primeru dohodka iz zaposlitve se akontacija izračuna od davčne osnove.

Natančneje, kadar zavezanec prejema pretežni del dohodka iz delovnega razmerja pri glavnem delodajalcu, se akontacija odmeri od neto mesečne davčne osnove na podlagi davčnih stopenj in dohodninske lestvice, ki je preračunana na mesečno raven. To pomeni, da so posamezne meje razredov razdeljene na 1/12 višine dohodka, ki omejuje posamezen razred. V primeru pretežnega dohodka pri glavnem delodajalcu lahko tudi na mesečni ravni uveljavljamo prej omenjene olajšave. Višina dohodkov in zneski olajšav so prav tako preračunani na 1/12 dohodka oziroma zneska, v primeru olajšave, ki znižuje že izračunan davek, pa odstotki zmanjšanj ostanejo isti (127. člen ZDoh-2).

V nadaljevanju predstavljamo sistem obračuna akontacije dohodnine za dohodke iz delovnega razmerja in izračun neto dohodka delojemalca (mesečna raven).

Mesečni bruto dohodek iz delovnega razmerja

– obvezni prispevki za socialno varnost (22,1 % od bruto dohodka)

– davčne olajšave (v obliki odbitka)

= *osnova za obračun akontacije dohodnine*

Osnova za obračun akontacije dohodnine x davčna stopnja = *akontacija dohodnine*

Mesečni bruto dohodek iz delovnega razmerja

– obvezni prispevki za socialno varnost

– akontacija dohodnine

= *mesečni neto dohodek iz delovnega razmerja*

V istem, 127. členu ZDoh-2 je tudi določeno, kako se odmeri akontacija, če se dohodek izplača v več delih ali za več mesecev skupaj, če gre za nadomestila, ki jih prejema delovni invalid, če delodajalec ni glavni delodajalec, če gre za dohodek iz drugega pogodbenega razmerja itd.

Izračun in plačilo akontacije dohodnine se izvede z davčnim obračunom ali z odmero akontacije dohodnine. Davčni obračun z davčnim odtegljajem je primoran storiti plačnik davka, ki je izplačevalec dohodka ali zavezanec sam. Izračun z odmero pa napravi davčni organ na podlagi napovedi zavezanca, ki je tudi plačnik akontacije dohodnine (125.–126. člen ZDoh-2).

4 SPREMEMBE ZDOH-2, SPREJETE LETA 2016

Leta 2016 so bili deležniki, ki so sodelovali pri davčnem prestrukturiranju, dokaj enotni. Vendar se pogajanja niso zaključila brez ostrih nasprotovanj, zato njihov potek predstavljamo v nadaljevanju. V drugem delu poglavja so izpostavljene in opisane tiste spremembe iz nove davčne zakonodaje, ki se nanašajo na obdavčitev dohodka iz delovnega razmerja.

4.1 Potek davčnega prestrukturiranja

Leta 2016 se je davčno prestrukturiranje začelo 26. februarja z novinarsko konferenco, na kateri je minister za finance dr. Dušan Mramor sporočil javnosti, kakšen bo potek celotnega procesa prestrukturiranja. Želel je, da bi do uzakonjenih sprememb prišli skupaj z gospodarstvom, obrtniki in sindikati, saj bi le tako bile spremembe dobre za vse deležnike. Že takrat je predstavil nekatere predloge MF v zvezi z davčno razbremenitvijo dela (MF 2016a).

V naslednjih dneh so sledili posveti MF s predstavniki raznih zbornic in združenj. Vsi so se strinjali, da so spremembe potrebne, saj so se zavedali, da je za okrepitev gospodarske rasti treba vzpostaviti takšno okolje, ki bo konkurenčno drugim državam. Izpostavljena je bila predvsem nadpovprečna obremenitev tistih zaposlenih, ki veliko pripomorejo k visoki dodani vrednosti podjetja in so za to tudi nagrajeni. Poleg nagrade za uspešnost so govorili tudi o trinajsti plači, božičnici, bonusih, ki bi jih prav tako morali razbremeniti z davki, in o spremembi lestvice za odmero dohodnine. »S temi spremembami bi se stroški dela zmanjšali in bili bi konkurenčnejši,« je poudarjal finančni minister Dušan Mramor (MF 2016b).

Visokih davčnih stopenj v najvišjih dohodninskih razredih pa niso izpostavljali le deležniki, ki so sodelovali v pogajanjih, temveč tudi nekateri raziskovalci. Blažič idr. (2017, 672) v svoji raziskavi poudarjajo, da je sprememba na tem področju vsekakor potrebna.

Z ukrepi za pridobitev dodatnih finančnih virov (zaradi zgoraj navedenih razbremenitev) pa se niso strinjali vsi sogovorniki, temveč le večina. Eden izmed spornejših dodatnih virov, ki bi omogočil zelene spremembe, je bila stopnja davka od dohodkov pravnih oseb, ki bi jo MF zvišalo za nekaj odstotnih točk (MF 2016b).

Nato je ministrstvo začelo s proučevanjem in izračunavanjem posameznih rešitev ter že malo prej kot v mesecu dni posredovalo gospodarstvenikom, sindikatom in obrtnikom več različic mogočih rešitev, ki so bile podlaga za prihodnja posvetovanja. V zvezi s spremembo lestvice za odmero dohodnine je MF pripravilo tri predloge, ki so se razlikovali po številu dohodninskih razredov, stopnjah in mejah med davčnimi razredi. Predlogi za spremembo obremenitve dela plače za poslovno uspešnost so vsebovali spremembe pri plačilu prispevkov in plačilu dohodnine, razlikovali pa so se tudi zneski, do katerih bi bil del plače za poslovno uspešnost ugodneje obravnavan. Predstavljeni so bili tudi finančni učinki ter prednosti in slabosti predlogov. V dokument so bili vključeni še predlogi ukrepov za ugodnejšo

obremenitev delitve dobička, ukrepi za strukturno uravnoteženje javnih financ ter še nekaj dodatnih predlogov (MF 2016c).

Gospodarska zbornica Slovenije (v nadaljevanju GZS) je bila zadovoljna, da je MF upoštevalo predloge za spremembe dohodninske lestvice, a je hkrati opozarjala, da spremembe ne vsebujejo vseh nujnih davčnih reform. Motilo jo je tudi to, da reforma ni vsebovala znižanja javne porabe. GZS je skupaj z Zbornico davčnih svetovalcev Slovenije pripravila tudi predloge za razbremenitev plač, med katerimi je bila uvedba razvojne kapice nad 2-kratnikom povprečne plače (GZS 2016a).

Proti koncu meseca maja 2016 so se pogovori MF z različnimi deležniki končali (MF 2016č). Končni predlog je MF pripravilo 8. junija in ga tudi posredovalo Ekonomsko-socialnemu svetu. Osnovni okvir predloga je ostal enak, kot je bil pred pogajanjem. Predlagana lestvica za odmero dohodnine je tako vsebovala dodatni davčni razred med drugim in tretjim razredom s stopnjo 34 %. V nov razred bi tako spadali tisti zavezanci, katerih neto letna davčna osnova ne bi presegala 45.000 €. Predlagano je bilo tudi znižanje davčnih stopenj zadnjih dveh davčnih razredov: iz 41 % na 39 % in iz 50 % na 47 % (MF 2016d). Sprejete spremembe so natančno predstavljene v podpoglavju 4.2.

Preglednica 2: Predlog nove dohodninske lestvice

Veljavna lestvica				Predlog nove lestvice			
Če znaša neto letna davčna osnova v €		Znaša dohodnina v €		Če znaša neto letna davčna osnova v €		Znaša dohodnina v €	
nad	do			nad	do		
	8.021,34	16 %			8.021,34	16 %	
8.021,34	20.400,00	27 %	1.283,41	8.021,34	20.400,00	27 %	1.283,41
				20.400,00	45.000,00	34 %	4.625,65
20.400,00	70.907,20	41 %	4.625,65	45.000,00	70.907,20	39 %	12.989,65
70.907,20		50 %	25.333,60	70.907,20		47 %	23.093,46

Vir: MF 2016d.

S pogovori so se uskladili glede razbremenitve dela plače za poslovno uspešnost. Odločili so se, da se ta del plač do višine 70 % povprečne mesečne plače v RS ne všteva v davčno osnovo, hkrati pa določili pogoje, v katerem primeru se del plače opredeli kot del za poslovno uspešnost (MF 2016d). Do sprejetja novele se sedaj omenjeni predlog glede dela plače za poslovno uspešnosti ni spreminjal, zato podrobnosti o njem sledijo v naslednjem poglavju.

Za uresničitev ukrepov za razbremenitev dela so bili potrebni tudi ukrepi, ki bi doprinesli izgubljene prihodke. Ohranil se je predlog za zvišanje davka od dohodkov pravnih oseb za 2 odstotni točki (prvi predlagan ukrep je bil za 3 odstotne točke), prav tako pa bi nadaljevali z

ukrepom, ki povečuje učinkovitost pobiranja javnih dajatev, in sicer z odpravljanjem težav, ki nastajajo pri administraciji (MF 2016d).

Predlog MF je vključeval še dodatne sprememb, ki so bile po njihovem mnenju primerne, vendar bi jih bilo treba natančneje proučiti oziroma določiti. To so spremembe na področju (MF 2016d):

- bonitet, ki se nanašajo na promocijo zdravja na delovnem mestu,
- rezidentskega statusa dvojnih rezidentov,
- stroškov, ki se nanašajo na zdravstveno zavarovanje zaposlenega za službeno pot,
- nadomestil, ki jih zaposleni prejme za uporabo lastnih sredstev pri delu,
- dohodkov, ki jih zavezanec prejme iz delovnega razmerja iz tujine, idr.

Na predstavljeni predlog so se še pred sejo Ekonomsko-socialnega sveta, isti dan, odzvali gospodarstveniki in sindikati. Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (v nadaljevanju ZSSS) je predstavila svoj pogled na davčno prestrukturiranje na novinarski konferenci. Kot so poročali na spletni strani Delo, so davčno reformo označili za zlorabo, s katero bodo zvišali plače najbogatejšim in vodstvenim kadrom ter ne tistim z minimalno plačo oziroma razvojnim kadrom. Trditve so podkrepili z izračuni, predstavljenimi v spodnji preglednici (preglednica 3). ZSSS pod vodstvom Dušana Semoliča je ob tem predlagala, da bi splošno olajšavo dvignili na 6.600 € in bi do nje bili upravičeni vsi zaposleni (K. F. 2016).

Preglednica 3: Učinki sprememb, ki jih predlaga MF

Bruto plača (v €)	2.536	2.800	3.500	4.000	4.500	5.000	6.000	7.000	10.000	15.000	20.000
Neto plača (v €)	1.590	1.726	2.086	2.343	2.600	2.857	3.339	3.814	5.111	7.175	9.239
Povečanje neto plače/mesec (v €)	0,02	14,40	52,60	79,90	107,10	134,40	156,50	172,10	234,80	351,70	468,50
Povečanje neto plače/leto (v €)	0,27	173	631,10	958,30	1.285,40	1.612,60	1.877,70	2.064,70	2.818,20	4.220,40	5.622,60

Vir: K. F. 2016.

Na predlog MF so se odzvali tudi GZS, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (v nadaljevanju OZS) ter Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije (ZDOPS), ki takratnega predloga niso podpirali. Zanimali so Mramorjevo trditev, da so bile spremembe usklajene z gospodarstvom. Še vedno so bili prepričani, da predlagane spremembe le še dodatno obremenjujejo gospodarstvo in da je potrebna celovita davčna reforma (GZS 2016b). Tudi Marjan Trobiš, predsednik Združenja delodajalcev Slovenije (v nadaljevanju ZDS), je na dan seje sporočil javnosti, da obstoječega predloga, ki dodatno dviga stroške delodajalcev, ne podpirajo (ZDS 2016).

V državni zbor je bil medtem predložen tudi predlog poslanske skupine Nova Slovenija, ki se je zavzemala za zvišanje splošne olajšave na 7.000 €. Vlada je tudi ta predlog zavrnila, saj predlog ni vseboval nobenih dodatnih finančnih virov, ki bi nadomestili prihodke, izgubljene z višjo splošno olajšavo (MF 2016e).

Koalicija je nato 12. julija uskladila predloge o davčnem prestrukturiranju. Zatem je MF predloga novele Zakona o dohodnini in novele Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb poslalo v javno obravnavo. Ohranil se je zadnji davčni razred s stopnjo 50 %, druge izpostavljene predlagane spremembe pa so ostale enake (MF 2016f).

Vse do 8. septembra, ko je vlada potrdila predlog zakonske spremembe (MF 2016g), so ZDS, GZS in OZS nasprotovali pripravljenim spremembam. Motilo jih je predvsem povišanje davka od dohodkov pravnih oseb, saj dodatno obremenjuje podjetja in je zato nepravičen do zaposlenih v gospodarstvu. Tudi po potrditvi predloga zakonskih sprememb s strani vlade so delodajalske organizacije vztrajale z nestrinjanjem in državi očitale, da »prelaga breme iz svojega v njihov žep« (GZS 2016c).

Kljub protestom glavnih predstavnikov gospodarstva pred državnim zborom (GZS 2016č) so 27. septembra poslanci z večino podprli malo davčno reformo. Poslanci ZL in SDS so označili malo davčno reformo za »kozmetične popravke«, veliko poslancev pa je spremembe podprlo, vendar so bili mnenja, da se da storiti še več (Državni zbor RS 2016).

Državni svet je 3. oktobra na predlog interesne skupine delodajalcev vložil veto na novelo Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (STA 2016a). Po poročanju STA (2016b) je državni zbor 19. oktobra z večino glasov (56 »za« in 21 »proti«) ponovno potrdil novelo.

4.2 Spremembe s sprejetjem ZDoh-2R

S prvim januarjem leta 2017 je začel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (novela ZDoh-2R), ki je bil objavljen 7. oktobra 2016 v Uradnem listu RS, št. 63/2016. Glavni namen davčnih sprememb je bil že od uvodne predstavitve MF meseca februarja znižanje davčne obremenitve dohodkov iz dela. Med celotnimi pogajanji so k temu stremeli vsi deležniki, saj so se strinjali, da so visoko strokovni in najproduktivnejši zaposleni preveč davčno obremenjeni (MF 2016b). Prav ti zaposleni, ki podjetju prinašajo višjo dodano vrednost, občutijo strmo progresijo dohodninske lestvice.

To je razlog, da je prišlo do večjih sprememb pri lestvici za odmero dohodnine in delu plače za poslovno uspešnost. Poskrbeli so tudi za nekatere z najnižjimi dohodki, zato je prišlo do manjše spremembe tudi pri splošni olajšavi. V nadaljevanju sledi predstavitev sprememb.

4.2.1 Splošna olajšava

Na podlagi Pravilnika o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2016 (Uradni list RS, št. 104/15), ki ga je pripravilo MF, je leta 2016 znašala splošna olajšava za vsakega rezidenta 3.302,70 €.

V primeru, da je skupni dohodek zavezanca v davčnem letu znašal manj kot 10.866,37 €, je zavezancu pripadala še dodatna splošna olajšava v višini 3.217,12 €. To pomeni, da se je zavezancu letna davčna osnova skupaj zmanjšala za 6.519,82 €. Če je skupni dohodek znašal več kot 10.866,37 in manj kot 12.570,89 €, pa je zavezanec prav tako prejel dodatno splošno olajšavo, vendar v višini 1.115,94 €. Znesek splošne olajšave je v tem primeru znašal 4.418,64 € (FURS 2015). V preglednici spodaj (leva stran preglednice 4) so predstavljeni zneski splošnih olajšav in dohodkovne meje za njihovo pridobitev v letu 2016.

Z letom 2017 ni prišlo do spremembe zneska splošne olajšave, temveč do spremembe dohodkovnega praga za upravičenost do najvišje dodatne splošne olajšave. Prag skupnih dohodkov na letni ravni se je povišal za 300 €, in sicer iz 10.866,37 € na 11.166,37 €, kar je vidno tudi v spodnji preglednici (desna stran preglednice 4). Na mesečni ravni se je dohodkovni prag zvišal za 25 evrov: iz 905,53 € na 930,53 € (FURS 2016b).

Preglednica 4: Višina splošne olajšave glede na skupni dohodek za leti 2016 in 2017

Leto 2016		Leti 2016 in 2017	Leto 2017	
Če znaša skupni dohodek v €		Znaša splošna olajšava v €	Če znaša skupni dohodek v €	
nad	do		nad	do
	10.866,37	6.519,82		11.166,37
10.866,37	12.570,89	4.418,64	11.166,37	12.570,89
12.570,89		3.302,70	12.570,89	

Vir: FURS 2015; FURS 2016b.

4.2.2 Lestvica za odmero dohodnine

Od leta 2013 do vključno leta 2016 je lestvica za odmero dohodnine imela štiri davčne razrede z naslednjimi davčnimi stopnjami: 16 %, 27 %, 41 % in 50 % (FURS 2015). S prvim januarjem 2017 je prišlo do spremembe in od takrat ima lestvica pet davčnih razredov. Prejšnji tretji davčni razred s stopnjo 41 % sta nadomestila dva razreda z nižjima davčnima stopnjama, in sicer tretji davčni razred s stopnjo 34 % in četrti davčni razred s stopnjo 39 %. Prejšnji četrti davčni razred s stopnjo 50 % je postal peti (17. člen ZDoh-2R).

Preglednica 5: Lestvica za odmero dohodnine za leto 2017

Če znaša neto letna davčna osnova v €		Znaša dohodnina v €	
nad	do		
	8.021,34		16 %
8.021,34	20.400,00	1.283,41	+ 27 % nad 8.021,34
20.400,00	48.000,00	4.625,65	+ 34 % nad 20.400,00
48.000,00	70.907,20	14.009,65	+ 39 % nad 48.000,00
70.907,20		22.943,46	+ 50 % nad 70.907,20

Vir: 17. člen ZDoh-2R.

Ker je do sprememb davčnih stopenj prišlo v tretjem in četrtem dohodninskem razredu (dohodninska lestvica iz leta 2016), sprememb niso občutili zavezanci z minimalnimi plačami in tudi ne tisti s povprečnimi. Kateri zavezanci so jo občutili in v kolikšni meri, prikažemo v praktičnem delu naloge.

4.2.3 Poslovna uspešnost

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1, Uradni list RS, št. 21/13, 78/13, 47/15, 33/16, 52/16, 15/17, 126. člen) navaja, da je plačilo poslovne uspešnosti sestavni del plače takrat, ko delodajalec to določi v kolektivni pogodbi ali pogodbi o zaposlitvi. Še vse do konca leta 2016 je veljalo, da se ta del plače, ki ga v pogovornem jeziku pogosto imenujemo božičnica, trinajsta plača ali letna nagrada, všteta v davčno osnovo dohodkov iz delovnega razmerja. To je pomenilo, da se je bruto izplačilo dela plače za poslovno uspešnost zmanjšalo za plačilo obveznih prispevkov za socialno varnost in dohodnine.

Po več letih prizadevanj ZSSS (2016) jim je leta 2016 uspelo, da je bil omenjeni del plače že z letom 2017 ugodneje davčno obravnavan. Prišlo je do spremembe prvega odstavka 44. člena ZDoh-2, v katerem so določeni dohodki iz delovnega razmerja, ki se ne všttevajo v davčno osnovo. Od sprejetja ZDoh-2R naprej je bil omenjenim dohodkom dodan še en dohodek – del plače za poslovno uspešnost. V 7. členu ZDoh-2R so tako opredeljeni višina dohodka in pogoji, ki morajo biti izpolnjeni, da je dohodek lahko izvzet iz osnove za dohodnine.

Dogovorili so se, da je davčno ugodnejši le enkratno izplačan dohodek v koledarskem letu, ki ga prejmejo vsi upravičenci hkrati. Izplačilo dela plače za poslovno uspešnost mora biti opredeljeno v splošnem aktu delodajalca ali v kolektivni pogodbi. V prvem primeru, ko so pogoji napisani v splošnem aktu delodajalca, so do izplačila upravičeni vsi delojemalci in ti vedo za pravico in merila, ki so zapisana v njem. Če je pravica določena s kolektivno pogodbo, pa merila niso več obvezno enaka za vse delojemalce (FURS 2016a).

Znesek dela plače za poslovno uspešnost je izvzet iz davčne osnove za plačilo dohodnine, ko višina ne presega 70 % zadnje znane povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji. Pri plačilu prispevkov od dela plače za poslovno uspešnost ni prišlo do sprememb in se tako obračunajo od celotnega zneska, ne glede na višino izplačila. Če je izplačilo višje, pa se pri izračunu davčne osnove za plačilo dohodnine upošteva le znesek, ki presega 70 % zadnje znane povprečne mesečne plače in ne celotnega zneska izplačila. To pomeni, da se le od preseženega zneska obračuna dohodnina. Davčno osnovo zmanjšujejo obvezni prispevki za socialno varnost, obračunani le od preseženega zneska (FURS 2016a).

4.2.4 Druge spremembe

Poleg treh že omenjenih sprememb je s sprejeto novelo prišlo tudi do nekaj manjših sprememb v zvezi z dohodkom iz delovnega razmerja.

Do spremembe je prišlo v 39. členu, ki govori o bonitetah ali ugodnostih, ki jih delodajalec podari zaposlenemu. Vlada se je dodatno odločila, da se za boniteto ne štejejo plačila izobraževanj in usposabljanj, ki so namenjena oglaševanju »zdravja na delovnem mestu v skladu z zakonom, ki ureja varnost in zdravje pri delu« (39. člen ZDoh-2). Prav tako je povečala mesečni znesek, do katerega se neredne bonitete ne štejejo v osnovo za dohodnino zaposlenega, in sicer iz 13 € na 15 € (5. člen ZDoh-2R).

V osnovo za dohodnino se ne vključuje kar nekaj dohodkov, ki jih zavezanec pridobi v delovnem razmerju. V davčno osnovo se tako ne vključujejo razna povračila stroškov, ki so nastala zaradi službenih potovanj, z letom 2017 pa prav tako ne povračila stroškov, ki jih prejme zaposleni za zdravstveno zavarovanje za službeno potovanje v tujino. V 4.a točki 44. člena (ZDoh-2) so navedeni natančnejši pogoji, ki morajo biti izpolnjeni, da lahko takšna povračila stroškov izločimo iz davčne osnove.

V primeru, da delojemalec opravlja delo v tujini in ima tujega delodajalca, se del dohodka iz delovnega razmerja izvzema iz davčne osnove. To so stroški prehrane in prevoza, ki pa se ne všttevajo v osnovo le pod pogoji in do višine, ki jih določi vlada.

5 SPREMEMBE ZDOH-2, SPREJETE LETA 2017

Leta 2017 so se pogajanja zaključila hitreje in mirneje kot leto pred tem. Če ne bi prišlo do naknadnih sprememb, ko je vlada že potrdila davčne spremembe, bi se ta končala v dobrih treh mesecih. Na katera področja dohodnine se je MF osredotočilo in katero spremembo je naknadno dodalo, pojasnimo v nadaljevanju.

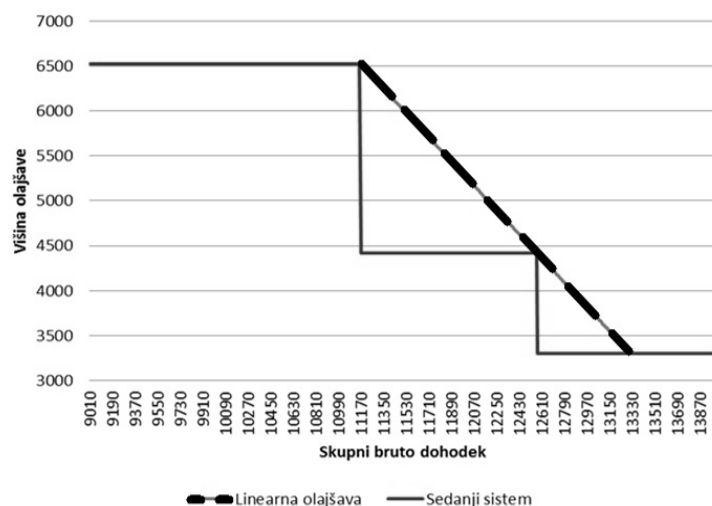
5.1 Potek prestrukturiranja davčnih bremen

Leta 2017 se je o davčnih spremembah v javnosti začelo govoriti malo kasneje, in sicer 22. junija, ko je ministrica za finance Mateja Vraničar Erman na novinarski konferenci predstavila več ukrepov na področju davkov. Ker glavni cilji davčne politike stremijo k dolgoročni stabilnosti in vzdržnosti javnih financ ter h konkurenčnemu poslovnemu okolju, je MF tudi leta 2017 predstavilo predloge za spremembe. Poleg učinkovitejšega sistema pobiranja dajatev in zniževanja raznih stroškov, ki nastanejo pri plačevanju davkov, so ukrepi vključevali tudi prestrukturiranje davčnih bremen, med drugimi tudi Zakona o dohodnini (MF 2017a).

Spremembe, ki jih je ministrstvo predlagalo na področju dohodnine, so se nanašale na (MF 2017a):

- sistem normiranih odhodkov,
- dohodke, prejete iz delovnega razmerja s tujim elementom,
- povračilo stroškov, ki nastanejo z napotitvijo,
- dodatne splošne olajšave idr.

V zvezi z dodatno splošno olajšavo je MF hotelo ukiniti tako imenovano »stopničavost« in uvesti pravičnejši način dodeljevanja splošne olajšave. Sprememba bi bila za vse prejemnike dodatne olajšave pozitivna, saj bi prejeli višjo olajšavo. Poleg linearne odvisnosti te olajšave med dohodkovnima mejama je njihov predlog vključeval tudi povišanje zgornje meje upravičenosti do olajšave, in sicer na 13.316,81 € letnega dohodka (MF 2017a). Predlagano spremembo prikazuje spodnji graf (slika 2). Konec meseca junija je ministrica predstavila predloge na seji Ekonomsko-socialnega sveta, hkrati pa je tudi pozvala druge partnerje k predstavitvi svojih predlogov (MF 2017b).

Slika 2: Predlagana sprememba v zvezi z dodatno splošno olajšavo

Vir: MF 2017a.

V javno obravnavo je 21. julija MF predalo paket davčnih zakonov, ki je poleg predloga novele Zakona o dohodnini vseboval še predloge novele Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, Zakona o davčnem potrjevanju računov ter Zakona o davčnem postopku. Predlogi v zvezi z dohodnino so ostali skoraj isti, izločena je bila le sprememba obdavčitve dohodkov s tujim elementom (MF 2017c).

Rok za izrazitev nestrinjanja je bil do 11. avgusta (MF 2017c), nato pa je MF na podlagi novih izračunov, razprav in prejetih pripomb nekoliko preuredilo predloge petih novel zakonov. Popravljen predlog je na začetku septembra poslalo Ekonomsko-socialnemu svetu in koalicijskim poslanskim skupinam (MF 2017d). Vlada je 28. septembra že dokončno potrdila paket davčnih sprememb (MF 2017e).

Tudi leta 2017 je prišlo do naknadnih sprememb zaradi drugačnih interesov. Že pred 26. septembrom je namreč GZS poslala MF dodaten predlog sprememb v zvezi z regresom in nagrado za poslovno uspešnost. Predlagali so razbremenitev plačila dohodnine do višine 100 % povprečne plače pri regresu in tako imenovani trinajsti plači in/ali odpravo prispevkov od nagrade za uspešnost do 100 % vrednosti povprečne plače. Po njihovem mnenju bi s tem spodbudili družbe k izplačilu višjega regresa (GZS 2017a).

GZS in ZSSS sta 13. oktobra pozvali vlado, da v predlog dohodninske novele, ki je bil sicer že v zakonodajnem postopku, doda še razbremenitev plačila prispevkov za socialno varnost oziroma dohodnine do višine povprečne plače za regres in nagrado za poslovno uspešnost. Po izračunih GZS naj bi predlagana sprememba delavcem prinesla za približno 200 € višje regrese in malo manj kot 200 € višje trinajste plače (ZSSS 2017).

Na začetku novembra je odbor državnega zbora za finance in monetarno politiko podprl predlog gospodarstva in sindikatov, da naj bo del plače za poslovno uspešnost razbremenjen

plačila dohodnine do višine 100 % povprečne plače v Sloveniji. Po tej potrditvi je manjkala le še potrditev državnega zbora (Grgič 2017).

Kljub dodatnemu predlogu so pogajanja potekala mirneje kot prejšnje leto. Tako so konec meseca, 28. novembra 2017, v državnem zboru na redni seji sprejeli novele štirih davčnih zakonov, med katerimi je bila tudi tokrat ključna novela Zakona o dohodnini (STA 2017). Spremembe, ki se nanašajo na obdavčenje dohodka iz delovnega razmerja (med katerimi je tudi razbremenitev obdavčitve poslovne uspešnosti), predstavljamo v nadaljevanju.

5.2 Spremembe s sprejetjem ZDoh-2S

Konec novembra sprejete spremembe se po Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-2S) uporabljajo od 1. januarja 2018. Novela je bila objavljena 6. decembra v Uradnem listu RS, št. 69/2017. Poleg dveh izpostavljenih sprememb, ki sledita v naslednjih podpoglavjih, je bil poudarek prestrukturiranja iz leta 2017 predvsem na davčni razbremenitvi zaposlenih, ki so napoteni na delo v drugo državo.

5.2.1 Splošna olajšava

Spremembe glede splošne olajšave so bile leta 2017 večje kot predhodna leta. Ni se namreč spremenila le meja dohodkovnega praga, ki je določala upravičence do splošne olajšave in višino (dodatne) splošne olajšave, temveč tudi način določanja dodatne splošne olajšave.

Višina (osnovne) splošne olajšave za rezidente ostaja enaka kot leta 2017. Enak ostaja tudi dohodkovni prag za pridobitev dodatne splošne olajšave v višini 3.217,12 €, z letom 2018 pa se je povišal prag za pridobitev dodatne splošne olajšave v višini 1.115,94 €, in sicer za 745,94 € (iz 12.570,89 € na 13.316,38 €) (FURS 2017b).

Naslednja pomembna sprememba se nanaša na zavezance, ki imajo skupni letni dohodek med 11.166,37 € in 13.316,83 €. Tem se višina splošne olajšave odmeri v odvisnosti od višine skupnega dohodka in ne več v fiksnem znesku. Gre za linearno enačbo, v katero vstavimo znesek skupnega dohodka posameznika in dobimo znesek dodatne splošne olajšave. Enačba je naslednja (7. člen ZDoh-2S):

$$\text{dodatna splošna olajšava} = 19.922,15 \text{ €} - 1,49601 \times \text{skupni dohodek}$$

Dodatna splošna olajšava se, glede na enačbo, za vsak dodaten € dohodka zniža za 1,49601 €.

Preglednica 6: Višina splošne olajšave glede na skupni dohodek za leto 2018

Če znaša skupni dohodek v €		Znaša splošna olajšava v €
nad	do	
	11.166,37	6.519,82
11.166,37	13.316,83	3.302,70 + (19.922,15 – 1,49601 x skupni dohodek)
13.316,83		3.302,70

Vir: FURS 2017b.

Posledično je prišlo tudi do sprememb v tistem delu ZDoh-2, v katerem je določeno, kako se dodatna splošna olajšava odmerja pri akontaciji dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja pri glavnem delodajalcu na mesečni ravni (127. člen ZDoh-2). Na mesečni ravni se tako vse dohodkovne meje in zneski (dodatnih) splošnih olajšav preračunajo na 1/12 zneskov. Sprememba pri obračunu splošne olajšave se nanaša na zavezance z mesečnim bruto dohodkom med 930,53 € in 1.109,74 €. Višina dodatne splošne olajšave se tem odmeri z naslednjo enačbo (FURS 2017b):

$$\text{dodatna splošna olajšava (na mesečni ravni)} = 1.660,18 \text{ €} - 1,49601 \times \text{mesečni bruto dohodek}$$

5.2.2 Poslovna uspešnost

Novela ZDoh-2S še izboljšuje z letom 2017 veljavno novelo ZDoh-2R v zvezi s poslovno uspešnostjo, saj določa še ugodnejšo davčno obravnavo tega dohodka. Pogoji in določila, kdaj lahko dohodek iz delovnega razmerja opredelimo kot del plače za poslovno uspešnost, ostajajo enaki. Spreminja se samo višina, do katere so dohodki izvzeti iz davčne osnove, in sicer iz 70 % na 100 % zadnje znane povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji (2. člen ZDoh-2S).

5.2.3 Druge spremembe

Poleg že predstavljenih sprememb je z davčnim letom 2018 prišlo tudi do drugih sprememb, ki lahko vplivajo na zavezance, ki prejemajo dohodek iz delovnega razmerja. Zakon je natančneje določil, katera povračila stroškov se pri dohodkih iz delovnega razmerja, ki nastanejo z začasno napotitvijo na delo v tujino, ne všttevajo v davčno osnovo in do katere višine.

Z letom 2017 uzakonjena in dodana 4.a točka 44. člena (ZDoh-2), ki govori o povračilih stroškov za plačane premije, ki se ne všttevajo v davčno osnovo v primeru, ko delojemalec sklene individualno zavarovanje za službeno potovanje v tujino, je bila že naslednje leto dopolnjena. Z letom 2018 se ta povračila ne všttevajo v davčno osnovo, tudi ko delojemalec

sklene takšno zavarovanje za začasno napotitev na delo v tujino. Podrobnejši pogoji in opredelitve zdravstvenega zavarovanja so določeni v 4.a točki prvega odstavka 44. člena (ZDoh-2).

V celoti so 44. členu dodali 4.b točko, ki izpostavlja še nekaj stroškov, ki nastanejo pri *napotitvi na delo v tujino*. Ti stroški, ki so z letom 2018 izvzeti iz obračuna dohodnine, so stroški prehrane, prevoza in prenočišča. V zakonu je natančno opredeljeno, do katere višine in pod katerimi pogoji so stroški izvzeti iz obračuna dohodnine (44. člen ZDoh-2).

Poleg začasnih napotitev v tujino je vse pogostejše tudi čezmejno opravljanje dela, zato je bila potrebna tudi ureditev tega področja. V celoti so dodali 45.a člen, ki določa višino dohodka, ki je izvzeta iz davčne osnove dohodkov iz delovnega razmerja v primeru, ko te dohodke prejme napoten delavec na podlagi čezmejnega opravljanja dela (FURS 2017a).

Na tej točki se teoretični del zaključí. Seznanili smo se z lastnostmi davkov in davčnega sistema v Sloveniji ter spoznali temeljne lastnosti dohodnine in obdavčitve dohodka iz delovnega razmerja. Sledila sta opis poteka pogajanj in predstavitev sprejetih sprememb ZDoh-2 v letih 2016 in 2017, ki so v uporabo prišla v letih 2017 in 2018. V nadaljevanju prikažemo, kakšni so bili učniki sprememb ZDoh-2 v praksi.

6 UČINKI SPREMEMB PRI OBDAVČITVI DOHODKA IZ DELOVNEGA RAZMERJA V PRAKSI

V nadaljevanju naloge bomo s praktičnimi primeri analizirali učinke sprememb obdavčitve dohodkov iz delovnega razmerja v obdobju 2017–2018. Na ta način bomo ugotovili:

- na katere zavezance so spremembe vplivale,
- kolikšne so razlike v višini neto dohodka zavezanca,
- ali so bile spremembe ZDoh-2 za zavezance ugodne ali ravno nasprotno.

V izračunih smo se zaradi jasnejšega prikaza učinkov omejili na primere zavezancev, ki uveljavljajo le splošno olajšavo, za medletno primerjavo pa smo upoštevali enako raven bruto dohodka zavezanca. Izračune smo naredili na mesečni ravni. Analiza temelji na pred tem opisanih teoretičnih izhodiščih in na veljavni zakonodaji posameznega leta.

6.1 Učinki sprememb na obdavčitev zavezancev leta 2017 v praksi

To poglavje vsebuje analizo učinkov novele ZDoh-2R v letu 2017. Prikazujemo učinke sprememb splošne olajšave in lestvice za odmero dohodnine ter učinke spremembe na področju prejemkov iz naslova poslovne uspešnosti.

6.1.1 Učinki spremembe splošne olajšave

Z letom 2017 se je zaradi povišanja dohodkovnega praga za upravičenost do najvišje dodatne splošne olajšave (za 300 €) povišal neto dohodek določene skupine zavezancev, ki so leta 2016 presegali takratni prag za upravičenost do najvišje splošne olajšave. Kljub nespremenjenim dohodkom v letu 2017 (v primerjavi z letom 2016) so prejeli višjo neto plačo, saj so zaradi povišanja dohodkovne meje za upravičenost do najvišje dodatne splošne olajšave prejeli za 2.101,18 € višjo dodatno splošno olajšavo. V celoti so leta 2017 prejeli splošno olajšavo v višini 6.519,82 €, leta 2016 pa v višini 4.418,64 €. ²

Na mesečni ravni se je dohodkovni prag za upravičenost do najvišje splošne olajšave zvišal za 25 € (iz 905,53 € na 930,53 €). ³ Zavezanci, ki so leta 2016 prejeli mesečni bruto dohodek nad 905,53 € in manj kot 930,53 € so bili upravičeni do splošne olajšave v višini 368,22 €. Leta 2017 pa so zaradi spremembe bili upravičeni do splošne olajšave v višini 543,32 €. Primer dveh zavezancev z mesečnima bruto dohodkoma, ki spadata v ta interval, prikazuje preglednica 7. Na mesečni ravni se jima je obdavčljiva osnova zaradi višje splošne olajšave

² Podatki za splošno olajšavo so pridobljeni iz preglednice 4.

³ Podatki v zvezi s splošno olajšavo na mesečni ravni so v prilogi 1 (za leto 2016) in prilogi 2 (za leto 2017).

znižala za 175,10 €. ⁴ Posledično sta zavezanca plačala manj dohodnine in prejela višjo neto plačo.

Preglednica 7: Prikaz učinkov spremembe splošne olajšave z letom 2017 – izračun neto plače na mesečni ravni

	2016	2017	<i>Razlika</i>	2016	2017	<i>Razlika</i>
Bruto plača (1)	906 €	906 €	0 €	930 €	930 €	0 €
Obvezni prispevki za socialno varnost (2) = (1 x 0,221)	200,23 €	200,23 €	0 €	205,53 €	205,53 €	0 €
Splošna olajšava (3)	368,22 €	543,32 €	175,10 €	368,22 €	543,32 €	175,10 €
Osnova za obračun akontacije dohodnine (4) = (1 – 2 – 3)	337,55 €	162,45 €	-175,10 €	356,25 €	181,15 €	-175,10 €
Akontacija dohodnine (5) = (4 x 0,16)	54,01 €	25,99 €	-28,02 €	57,00 €	28,98 €	-28,02 €
Neto plača (6) = (1 – 2 – 5)	651,76 €	679,78 €	28,02 €	667,47 €	695,49 €	28,02 €

Z izračunom neto plače ugotovimo, da se je njuna mesečna neto plača z letom 2017 (kljub enaki bruto plači kot leta 2016) povečala za 28,02 €. Vsem zavezancem, ki so bili ob enakih mesečnih dohodkih v letih 2016 in 2017 deležni višje splošne olajšave, se je neto plača povečala za enak znesek. Razlog je v nelinearnosti splošne olajšave. Znesek mesečnega »povišanja« neto plače je zmnožek razlike med povišanjem mesečne splošne olajšave in najnižje davčne stopnje iz dohodninske lestvice:

$$(543,32 \text{ €} - 368,22 \text{ €}) \times 0,16^5 = 28,02 \text{ €}$$

Po izračunih MF leta 2016 je sprememba vplivala na 19.738 zavezancev (MF 2016h). Vsem tem zavezancem se je na letni ravni neto razpoložljivi dohodek povečal za 336,24 € (28,02 € x 12 = 336,24 €). Pri taki ravni bruto dohodkov, ki je le nekoliko višja od minimalne plače v RS, so taki učinki za zavezance dobrodošli.

6.1.2 Učinki sprememb lestvice za odmero dohodnine

Sprememb davčnih stopenj na lestvici za odmero dohodnine niso občutili zavezanci z minimalnimi plačami, prav tako ne tisti s povprečnimi. Nanašale so se na zavezance z neto

⁴ Razlika v osnovi za obračun akontacije dohodnine je enaka razliki v znesku mesečne splošne olajšave = 543,32 € – 368,22 € = 175,10 €.

⁵ Dohodninska lestvica, ki se upošteva pri izračunu dohodnine na mesečni ravni, je priložena v prilogi 1 in prilogi 2. Za potrebe izračunov v tem poglavju je stopnja za prvi, najnižji dohodninski razred iz let 2016 in 2017 enaka.

mesečno davčno osnovo višjo od 1.700 €⁶ oziroma z mesečno bruto plačo večjo od 2.536 €⁷ (če zavezanec uveljavlja samo splošno olajšavo).

Ker nas je zanimalo, kakšne so dejanske razlike pri neto plači zavezancev, ki so z letom 2017 občutili spremembe, smo naredili izračune z različno visokimi bruto plačami ter primerjali neto dohodke v letih 2016 in 2017 (preglednica 8). Izbrali smo si tri različne bruto plače, ki pri obračunu akontacije dohodnine spadajo v različne dohodninske razrede, in sicer v tretji, četrti in peti dohodninski razred.

Preglednica 8: Prikaz učinkov sprememb dohodninske lestvice z letom 2017 – izračun neto plače na mesečni ravni

Leto	Primer 1		Primer 2		Primer 3	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Bruto plača (1)	3.000 €	3.000 €	6.000 €	6.000 €	9.000 €	9.000 €
Obvezni prispevki za socialno varnost (2) = (1 x 0,221)	663 €	663 €	1.326 €	1.326 €	1.989 €	1.989 €
Splošna olajšava (3)	275,22 €	275,22 €	275,22 €	275,22 €	275,22 €	275,22 €
Osnova za obračun akontacije dohodnine (4) = (1 – 2 – 3)	2.061,78 €	2.061,78 €	4.398,78 €	4.398,78 €	6.735,78 €	6.735,78 €
Akontacija dohodnine (5) ⁸	533,80 €	508,48 €	1.491,97 €	1.322,99 €	2.524,56 €	2.325,38 €
Neto plača (6) = (1 – 2 – 5)	1.803,20 €	1.828,52 €	3.182,03 €	3.351,01 €	4.486,45 €	4.685,63 €
Razlika (7) = (6 ²⁰¹⁷ – 6 ²⁰¹⁶)		25,32 €		168,98 €		199,18 €

⁶ Dohodninska lestvica, ki se upošteva pri izračunu dohodnine na mesečni ravni in velja za leto 2017, je v prilogi 2.

⁷ Izračun: če mesečno bruto plačo 2.536 € zmanjšamo za prispevke za socialno varnost (22,1 %) v višini 560,46 € in splošno olajšavo v višini 275,22 € (podatki so dostopni v prilogi 2), znaša davčna osnova za izračun dohodnine 1.700,32 €.

⁸ Podrobnejši izračuni akontacij dohodnine sledijo v nadaljevanju.

Na podlagi izračunov lahko opazimo, da z letom 2017 ni prišlo do sprememb pri stopnjah prispevkov za socialno varnost in splošni olajšavi (v predhodnem podpoglavju predstavljena in analizirana sprememba glede upravičenosti do splošne olajšave ne vpliva na zavezance z višjo plačo). Zato so bile osnove za obračun akontacije dohodnine leta 2017 v vseh primerih enake tistim iz leta 2016.

Razlika v neto plačah je posledica spremenjene dohodninske lestvice (davčnih stopenj in razredov). Znižanje davčnih stopenj in progresivnost dohodninske lestvice sta v primeru povišanja bruto plače vodila do vedno večjih razlik v višini neto plače.

Primer 1

V primeru, da je zavezanec v letih 2016 in 2017 prejemal mesečno bruto plačo v višini 3.000 €, se je sprememba dohodninske lestvice odražala na njegovi neto plači. Glede na zavezančevo osnovo se je akontacija dohodnine (za del neto davčne osnove, ki je presegala spodnjo mejo tretjega dohodninskega razreda) odmerila z davčno stopnjo iz tretjega davčnega razreda. Leta 2016 je bil del osnove za obračun akontacije dohodnine (znesek, ki je presegal spodnjo mejo tretjega davčnega razreda v višini 1.700 €) obdavčen z 41-odstotno davčno stopnjo, leta 2017 pa s 34-odstotno davčno stopnjo. To pomeni, da so bile leta 2017 njegove akontacije dohodnine nižje, posledično pa višje mesečne neto plače. Sledijo izračuni zavezančevih akontacij dohodnine v letih 2016 in v letu 2017:

- Izračun akontacije dohodnine v letu 2016:
 1. način: akontacijo dohodnine izračunamo tako, da seštejemo zneske (akontacije) dohodnine iz posameznih dohodninskih razredov:
 - I. razred: $668,44 \text{ €} \times 0,16 = 106,95 \text{ €}$
 - II. razred: $(1.700,00 \text{ €} - 668,44 \text{ €}) \times 0,27 = 278,52 \text{ €}$
 - III. razred: $(2.061,78 \text{ €} - 1.700,00 \text{ €}) \times 0,41 = 148,33 \text{ €}$Akontacija dohodnine = $106,95 \text{ €} + 278,52 \text{ €} + 148,33 \text{ €} = 533,80 \text{ €}$
 2. način: glede na osnovo najprej določimo ustrezni davčni razred, nato osnovi odštejemo spodnjo mejo ustreznega razreda in razliko pomnožimo s stopnjo, ki se nanaša na ta davčni razred. Temu znesku prištejemo še vsoto akontacij iz prejšnjih razredov, ki jo najdemo v dohodninski lestvici:
Akontacija dohodnine = $(2.061,78 \text{ €} - 1.700,00 \text{ €}) \times 0,41 + 385,47 \text{ €} = 533,80 \text{ €}$
- Izračun akontacije dohodnine v letu 2017:
 1. način: I. razred: $668,44 \text{ €} \times 0,16 = 106,95 \text{ €}$
 - II. razred: $(1.700,00 \text{ €} - 668,44 \text{ €}) \times 0,27 = 278,52 \text{ €}$
 - III. razred: $(2.061,78 \text{ €} - 1.700,00 \text{ €}) \times 0,34 = 123,01 \text{ €}$Akontacija dohodnine = $106,95 \text{ €} + 278,52 \text{ €} + 123,01 \text{ €} = 508,48 \text{ €}$
 2. način:

$$\text{Akontacija dohodnine} = (2.061,78 \text{ €} - 1.700,00 \text{ €}) \times 0,34 + 385,47 \text{ €} = 508,48 \text{ €}^9$$

Zavezanec z mesečno bruto plačo v višini 3.000 € je v letu 2017 mesečno plačal 25,32 € manj akontacije dohodnine. Ker je bil znesek obveznih prispevkov za socialno varnost enak, je bila razlika v neto plači enaka razliki v akontacijah dohodnine:

$$\text{razlika v neto plači}^{10} \text{ z letom 2017} = \text{neto plača (2017)} - \text{neto plača (2016)} = (3.000,00 \text{ €} - 663,00 \text{ €} - 508,48 \text{ €}) - (3.000,00 \text{ €} - 663,00 \text{ €} - 533,80 \text{ €}) = 25,32 \text{ €}$$

Na letni ravni se je zavezancu z letom 2017 in mesečno bruto plačo 3.000 € neto razpoložljiv dohodek povečal za 303,84 € (25,32 € x 12 mesecev). Učinek ni zanemarljiv.

Primer 2

Pri zavezancu s 6.000 € bruto plače je bila mesečna razlika že več kot šestkrat večja kot pri predhodnem primeru. Taka višina bruto dohodkov je leta 2016 vodila do neto davčne osnove, ki je spadala v tretji davčni razred (z 41 % davčno stopnjo), zato je izračun akontacije dohodnine enak kot v primeru 1.¹¹ Leta 2017 pa je enaka višina bruto plače vodila do neto davčne osnove, ki je spadala v četrti dohodninski razred, kjer je bila davčna stopnja 39 %.¹²

Zaradi spremenjene (nižje) davčne stopnje v tretjem in četrtem dohodninskem razredu je zavezanec z mesečno bruto plačo 6.000 € z letom 2017 mesečno plačal 168,98 €¹³ manj akontacije dohodnine. Posledično je bila tudi njegova mesečna neto plača višja za 168,98 €. Na letni ravni to predstavlja povišanje neto dohodka za približno 2.028 €. Učinek je v tem primeru že precejšnji.

Primer 3

V primeru, ko je zavezanec prejemal mesečno bruto plačo v višini 9.000 €, se je z letom 2017 njegova mesečna neto plača povečala za 199,18 €. Čeprav je bil v obeh letih del davčne osnove obdavčen s 50-odstotno davčno stopnjo, je prišlo do zmanjšanja zneska akontacij dohodnine in povišanja neto plače. Ob pogledu na izračun akontacij dohodnine v letih 2016 in 2017 lahko hitro ugotovimo razloge za razlike:

$$\text{akontacija dohodnine (2016)} = 2.111,13 \text{ €} + (6.735,78 \text{ €} - 5.908,93 \text{ €}) \times 0,50 = 2.524,56 \text{ €}$$

$$\text{akontacija dohodnine (2017)} = 1.911,95 \text{ €} + (6.735,78 \text{ €} - 5.908,93 \text{ €}) \times 0,50 = 2.325,38 \text{ €}$$

⁹ Izračune akontacij dohodnine v nadaljevanju prikazujemo samo še na drugi, krajši način.

¹⁰ Postopek izračuna neto plače je v podpoglavju 3.8.

¹¹ Akontacija dohodnine (2016) = 385,47 € + (4.398,78 € - 1.700,00 €) x 0,41 = 1.491,97 €.

¹² Akontacija dohodnine (2017) = 1.167,47 € + (4.398,78 € - 4.000,00 €) x 0,39 = 1.322,99 €.

¹³ Razlika v akontacijah dohodnine z letom 2017 = akontacija dohodnine (2017) - akontacija dohodnine (2016) = 1.322,99 € - 1.491,97 € = -168,98 €.

V izračunu je različen le znesek, ki predstavlja seštevek akontacij iz predhodnih davčnih razredov (in ne zadnjega, to je petega razreda). Seštevek akontacij je manjši zaradi različnih (manjših) davčnih stopenj in dodatnega dohodninskega razreda. Razlika v akontacijah dohodnine v višini 199,18 € je ravno razlika v seštevkih akontacij med letoma 2016 in 2017, ki izhajajo iz različne dohodninske lestvice leta 2017, in sicer iz sprememb v tretjem in četrtem dohodninskem razredu. Obračun akontacije dohodnine, ki se nanaša na neto davčno osnovo, ki spada v peti dohodninski razred (kjer je obdavčitev dohodka 50-odstotna), pa na prikazane razlike nima vpliva. Prav zato se razlika v akontacijah dohodnine pri večjih bruto dohodkih od prikazanega ne bo povečevala. Letni neto dohodek zavezancev, katerih neto davčna osnova presega 70.907,20 €, z letom 2017 naraste za 2.390,16 €. ¹⁴ V tem primeru gre za precejšnje povečanje neto dohodka.

S spremenjeno dohodninsko lestvico so po podatkih MF (2016h) vplivali na okoli 10 % dohodninskih zavezancev, od katerih je 80 % zaposlenih v gospodarstvu. S tem je MF zavračalo trditev, da naj bi spremembe najbolj koristile javnim uslužbencem. Navedlo je tudi, da se s spremembo lestvice razbremenijo le 2 % vseh zavezancev oziroma 20.636 zaposlenih v javnem sektorju (MF 2016h).

6.1.3 Učinki spremembe na področju prejemkov iz naslova poslovne uspešnosti

S spremembo v zvezi z delom plače za poslovno uspešnost so razbremenili zavezance, ki so zaposleni v gospodarstvu. Vsem zavezancem, ki jim delodajalci izplačujejo božičnico ali trinajsto plačo, se je z letom 2017 neto dohodek povečal. MF je predpostavljalo, da bo pri izplačilu 1.000 € zaposleni prejel (letno) okoli 335 € več kot leto prej (MF 2016h).

Spremembe ZDoh-2 v povezavi z obdavčitvijo dohodkov iz naslova poslovne uspešnosti ponazarjamo na podlagi dveh primerov. Izbrali smo dva zavezanca z enako mesečno bruto plačo (1.500 €), ki sta konec leta 2016 in konec leta 2017 poleg plače prejela še del plače za poslovno uspešnost. Prvi je dve leti zapored prejel božičnico v višini 1.000 €, drugi pa v višini 1.300 €. V nadaljevanju na podlagi izračunov predstavljamo, za koliko se je z letom 2017 povišal neto dohodek takim zavezancem.

Primer 1

Prvi delavec ima mesečno bruto plačo 1.500 € in božičnico v višini 1.000 €, zato njegov decembrski bruto dohodek znaša 2.500 €. Od skupnega dohodka so se mu obračunali prispevki za socialno varnost. Višina prispevkov je bila enaka v letih 2016 in 2017, saj na tem področju ni prišlo do sprememb. Zaradi spremembe davčne obremenjenosti dela plače za poslovno uspešnost pa je leta 2017 prišlo do spremembe pri izračunu davčne osnove za

¹⁴ Letna razlika v neto plači = mesečna razlika v neto plači x 12 mesecev = 199,18 € x 12 = 2.390,16 €.

obračun dohodnine. V preglednici 9 sta prikazana postopek izračuna neto plače v obeh letih in razlika, do katere je prišlo z letom 2017, pod preglednico pa sledijo podrobnejši izračuni in pojasnila.

Preglednica 9: Prikaz učinkov spremembe obdavčitve poslovne uspešnosti z letom 2017 – izračun neto plače (1)

	2016	2017	Razlika
Bruto plača (1)	1.500 €	1.500 €	0 €
Del plače za poslovno uspešnost (2)	1.000 €	1.000 €	0 €
Obvezni prispevki za socialno varnost (3) = ((1 + 2) x 0,221)	552,50 €	552,50 €	0 €
Splošna olajšava (4)	275,22 €	275,22 €	0 €
Osnova za obračun akontacije dohodnine (5)	1.672,28 €	893,28 €	-779 €
Akontacija dohodnine (6)	377,99 €	167,66 €	-210,33 €
Neto plača (7) = (1 + 2 – 3 – 6)	1.569,51 €	1.779,84 €	210,33 €

Leta 2016 se je davčna osnova izračunala tako, da smo seštevku vseh dohodkov iz delovnega razmerja (v našem primeru bruto plače in božičnice) odšteli plačane prispevke za socialno varnost (22,1 % od bruto dohodka delojemalca) in splošno olajšavo (275,22 €):¹⁵

osnova za obračun akontacije dohodnine (2016) = bruto dohodek – prispevki za socialno varnost – splošna olajšava = bruto plača + del plače za poslovno uspešnost – prispevki za socialno varnost od bruto plače in dela plače za poslovno uspešnost – splošna olajšava = (1.500 € + 1.000 €) – (1.500 € + 1.000 €) x 0,221 – 275,22 € = 1.672,28 €

Leta 2017 pa je zaradi spremembe zakonodaje, ki je bila predstavljena v teoretičnem delu, prišlo do spremembe obdavčitve božičnice. V primerih, ko je bila ta manjša od 70 % zadnje znane povprečne mesečne plače, je bil celotni del plače za poslovno uspešnost izvzet iz davčne osnove. Pri izračunu smo upoštevali, da je bila zadnja znana povprečna mesečna (bruto) plača iz meseca septembra 2017 in je znašala 1.604,38 €. ¹⁶ V tem primeru so ugodneje davčno obravnavane božičnice do zneska 1.123,07 € (70 % od 1.604,38 €). Ker je znesek božičnice v našem primeru v celoti oproščen plačila dohodnine, je davčna osnova za izračun akontacije dohodnine enaka znesku bruto plače, zmanjšanemu za višino plačanih prispevkov od bruto plače in znesek splošne olajšave:

osnova za obračun akontacije dohodnine (2017) = bruto dohodek – prispevki za socialno varnost – splošna olajšava = bruto plača – prispevki za socialno varnost od bruto plače – splošna olajšava = 1.500 € – 1.500 € x 0,221 – 275,22 € = 893,28 €

¹⁵ Podatki za splošno olajšavo so pridobljeni iz priloge 1.

¹⁶ Vir podatkov je Statistični urad RS: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7077>.

Z izračunom ugotovimo, da je bila akontacija dohodnine iz leta 2017¹⁷ zaradi razbremenitve obdavčitve božičnice in posledično manjše davčne osnove za izračun akontacije dohodnine manjša od akontacije iz leta 2016¹⁸ za 210,33 €. Za toliko se je povečala tudi decembrska neto plača zavezanca 1.

Primer 2

Za razliko od prvega ima drugi zavezanec za 300 € višji del plače za poslovno uspešnost. Pri izračunu za leto 2016 ni nobenih posebnosti in je postopek enak kot pri prvemu zavezancu.¹⁹ Ker znesek božičnice tokrat presega 70 % zadnje znane povprečne mesečne plače, se izračun davčne osnove leta 2017 nekoliko razlikuje od izračuna v primeru 1 (2017). Kot smo že omenili, se v davčno osnovo všteva samo znesek, ki presega mejo« 70 %. Akontacija dohodnine se tako obračuna in plača le od preseženega zneska. V tem primeru (primeru 2) upoštevamo, da je božičnica do zneska 1.123,07 € izvzeta iz davčne osnove, kar pomeni, da akontacijo dohodnine obračunamo le od preseženega zneska, to je od 176,93 € (1.300 € – 1.123,07 €). Prav tako tudi osnovo za obračun akontacije dohodnine zmanjšuje samo za tisti del prispevkov, ki se obračunajo od zneska božične, ki se všteva v davčno osnovo oziroma obračun akontacije dohodnine. Sledi prikaz izračuna davčne osnove:

osnova za obračun akontacije dohodnine (2017) = bruto dohodek – prispevki za socialno varnost – splošna olajšava = (bruto plača + del plače za poslovno uspešnost, ki se všteva v davčno osnovo (»presežen znesek«)) – prispevki za socialno varnost od bruto plače in dela plače za poslovno uspešnost, ki se všteva v davčno osnovo (»presežen znesek«) – splošna olajšava = (1.500 € + 176,93 €) – (1.500 € + 176,93 €) x 0,221 - 275,22 € = 1.031,11 €

Ko izračunamo še mesečno neto plačo, ugotovimo, da se je zavezancu, ki prejema višjo božičnico, decembrska neto plača leta 2017 v primerjavi z letom 2016 povečala za 265,05 €. Postopki izračuna neto plače iz let 2016 in 2017 so podani v preglednici 10. V zadnjem stolpcu najdemo podatke o razlikah med letoma 2016 in 2017.

¹⁷ Akontacija dohodnine (2017) = 106,95 + (893,28 € – 668,44 €) x 0,27 = 167,66 €.

¹⁸ Akontacija dohodnine (2016) = 106,95 + (1.672,28 € – 668,44 €) x 0,27 = 377,99 €.

¹⁹ Osnova za obračun akontacije dohodnine (2016) = 2.800 – 2.800 x 0,221 – 275,22 € = 1.905,98 €; akontacija dohodnine (2016) = 385,47 + (1.905,98 € - 1.700) x 0,41 = 469,92 €.

Preglednica 10: Prikaz učinkov spremembe obdavčitve poslovne uspešnosti z letom 2017 – izračun neto plače (2)

	2016	2017	Razlika
Bruto plača (1)	1.500 €	1.500 €	0 €
Del plače za poslovno uspešnost (2)	1.300 €	1.300 €	0 €
Obvezni prispevki za socialno varnost (3) = ((1 + 2) x 0,221)	618,80 €	618,80 €	0 €
Splošna olajšava (4)	275,22 €	275,22 €	0 €
Osnova za obračun akontacije dohodnine (5)	1.905,98 €	1.031,11 €	-874,87 €
Akontacija dohodnine (6)	469,92 €	204,87 €	-265,05 €
Neto plača (7) = (1 + 2 - 3 - 6)	1.711,28 €	1.976,33 €	265,05 €

Z višanjem zneska božičnice se razlika v neto plači zavezanca z letom 2017 povečuje. Sprememba zakonodaje je imela pozitivne učinke na povišanje plač vseh zaposlenih, ki so prejeli del plače za poslovno uspešnost.

6.2 Učinki sprememb na obdavčitev zavezancev leta 2018 v praksi

Podobno kot v prejšnjem podpoglavju tudi v tem predstavljamo učinke sprememb ZDoh-2, le da v tem poglavju analiziramo učinke novele ZDoh-2S v letu 2018. S praktičnimi primeri bomo prikazali učinke sprememb splošne olajšave in obdavčitve prejemkov iz naslova poslovne uspešnosti.

6.2.1 Učinki sprememb splošne olajšave

Z letom 2018 je v uporabi linearni način določanja dodatne splošne olajšave, ki predstavlja pozitivno novost za zavezance z najnižjimi dohodki. MF (2017č) je v času pogajanj v predlogu zapisalo, da bi s spremembo razbremenili zavezance z dohodki v višini okoli 60–70 % povprečne plače. Gre za še en korak v zvezi z razbremenitvijo dohodkov iz dela in vzpostavljanjem konkurenčnega poslovnega okolja (MF 2017č).

V nadaljevanju sledijo izračuni, ki bodo prikazali učinke sprememb ZDoh-2 na tem področju. Ker je do spremembe prišlo le pri dodatni splošni olajšavi za rezidente, ki mesečno prejmejo med 930,35 € in 1.109,74 €, smo naredili izračune z mesečnimi bruto plačami, ki spadajo v ta interval (preglednici 11 in 12).

Preglednica 11: Prikaz učinkov sprememb splošne olajšave z letom 2018 – izračun neto plače na mesečni ravni (1)

	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Bruto plača (1)	931 €		1.020 €		1.047 €	
Obvezni prispevki za socialno varnost (2) = (1 x 0,221)	205,75 €		225,42 €		231,39 €	
Splošna olajšava (3)	368,22 €	542,61 €	368,22 €	409,47 €	368,22 €	369,08 €
Osnova za obračun akontacije dohodnine (4) = (1 – 2 – 3)	357,03 €	182,63 €	426,36 €	385,11 €	447,39 €	446,54 €
Akontacija dohodnine (5) = (4 x 0,16)	57,12 €	29,22 €	68,22 €	61,62 €	71,58 €	71,45 €
Neto plača (6) = (1 – 2 – 5)	668,12 €	696,03 €	726,36 €	732,96 €	744,03 €	744,17 €
Razlika (7) = (6 ²⁰¹⁸ – 6 ²⁰¹⁷)	27,90 €		6,60 €		0,14 €	

Iz preglednice 11 je razvidno, da so največjo razliko v neto dohodku občutili zavezanci, ki so leta 2017 za manj kot pol € presegli prag za upravičenost do najvišje (dodatne) splošne olajšave v mesečni višini 543,32 €. Vse do leta 2017 so se morali tisti, ki so (za malenkost) presegali dohodkovno mejo 930,35 €, sprijazniti z nižjo olajšavo v višini 368,22 € in posledično tudi z nižjo neto plačo.²⁰ Ta »nepravičnost« je bila tudi eden izmed razlogov za spremembo. S spremembo načina določanja dodatne splošne olajšave v tem intervalu so zavezanci leta 2018 v odvisnosti od njihovega dohodka dobili ustrezen znesek dodatne splošne olajšave. Tako so bili zavezanci z bruto plačo v višini 931 € upravičeni do splošne olajšave v višini 542,61 €, ki je bila izračunana na podlagi naslednje enačbe:²¹

$$\begin{aligned} \text{dodatna splošna olajšava} &= 1660,18 \text{ €} - 1,49601 \times 931 \text{ €} \\ \text{skupna splošna olajšava} &= \text{splošna olajšava} + \text{dodatna splošna olajšava} \\ \text{skupna splošna olajšava} &= 275,22 \text{ €} + (1660,18 \text{ €} - 1,49601 \times 931 \text{ €}) = 542,61 \text{ €} \end{aligned}$$

Izračunani znesek skupne splošne olajšave, ki se z letom 2018 odmeri v linearni odvisnosti od dohodka zavezanca, se razlikuje od najvišje splošne olajšave (543,32 €) za manj kot en € (kljub preseženemu pragu za pridobitev najvišje dodatne splošne olajšave).

Z višanjem bruto plače se razlika v neto plačah med letoma 2017 in 2018 zmanjšuje (glej preglednico 11), saj se z enačbo izračunana splošna olajšava²² iz leta 2018 približuje znesku

²⁰ Če se splošna olajšava zniža, se povečata osnova za obračun akontacije dohodnine in akontacija dohodnine. Če od bruto plače odštejemo večji znesek akontacije dohodnine, se neto plača zmanjša.

²¹ Splošna enačba za izračun dodatne splošne olajšave je v podpodglavju 5.2.1.

²² Postopek izračuna splošne olajšave leta 2018 je enak kot v predhodnem primeru z bruto dohodkom 931 €.

fiksne splošne olajšave iz leta 2017 v višini 368,22 €. Razlog je v približevanju bruto plače znesku zgornje dohodkovne meje iz leta 2017 za nižjo (dodatno) splošno olajšavo. Zaradi omenjenega je pri bruto plači 1.047,57 € razlika v splošni olajšavi ali neto plači ničelna.

Z letom 2018 pa se je zgornja dohodkovna meja za pridobitev dodatne splošne olajšave povišala, in sicer iz 1.047,57 € na 1.109,74 €. ²³ Leta 2017 je zavezanec zaradi prekoračitve zgornje dohodkovne meje za dodatno olajšavo prejel najnižjo splošno olajšavo, medtem ko je leta 2018 prejel ustrezen znesek dodatne olajšave v odvisnosti od njegovega dohodka. Z višanjem bruto dohodka (proti zgornji meji za pridobitev nižje dodatne olajšave) se je leta 2018 znesek dodatne splošne olajšave postopno približeval znesku najnižje splošne olajšave. ²⁴ To pomeni, da se razlika v splošni olajšavi z večanjem bruto plače zmanjšuje in pri zgornji dohodkovni meji iz leta 2018 postane ničelna. ²⁵ To je z izračuni prikazano v preglednici 12.

Preglednica 12: Prikaz učinkov sprememb splošne olajšave z letom 2018 – izračun neto plače na mesečni ravni (2)

	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Bruto plača (1)	1.048 €		1.075 €		1.105 €	
Obvezni prispevki za socialno varnost (2) = (1 x 0,221)	231,61 €		237,58 €		244,21 €	
Splošna olajšava (3)	275,22 €	367,58 €	275,22 €	327,19 €	275,22 €	282,31 €
Osnova za obračun akontacije dohodnine (4) = (1 – 2 – 3)	541,17 €	448,81 €	562,21 €	510,24 €	585,58 €	578,49 €
Akontacija dohodnine (5) = (4 x 0,16)	86,59 €	71,81 €	89,95 €	81,64 €	93,69 €	92,56 €
Neto plača (6) = (1 – 2 – 5)	729,80 €	744,58 €	747,47 €	755,79 €	767,10 €	768,24 €
Razlika (7) = (6 ²⁰¹⁸ – 6 ²⁰¹⁷)	14,78 €		8,32 €		1,13 €	

Pri zavezancih z mesečno bruto plačo manjšo od 930,53 € ali večjo od 1.109,74 € z letom 2018 ni prišlo do sprememb.

S to spremembo so želeli vplivati na tiste primere, ko so se zavezancem povišali bruto dohodki, zaradi nelinearnega določanja splošne olajšave in preseženega dohodkovnega praga pa so prejeli nižjo splošno olajšavo in posledično nižjo neto plačo. V nadaljevanju prikazujemo tak primer zavezanca (izračuni so narejeni na letni ravni).

²³ Podatek o dohodkovnem pragu je v prilogi 3.

²⁴ Znesek splošne olajšave je enak tako leta 2017 kot leta 2018.

²⁵ Posledično se razlika zmanjšuje (ter postane ničelna) tudi pri razliki v akontacijah dohodnine in neto plači.

Primer na letni ravni

Poglejmo si primer zavezanca, ki je leta 2017 prejemal mesečno bruto plačo v višini 860 €, junija pa mu je delodajalec izplačal regres v višini 845 € bruto.

Neto letni dohodek zavezanca:

$$\begin{aligned} &= \text{bruto dohodek} - \text{obvezni prispevki za socialno varnost} - \text{dohodnina} \\ &= \text{vsota letnih bruto dohodkov} - \text{obvezni prispevki za socialno varnost od bruto plač}^{26} \\ &\quad - \text{letna osnova za obračun dohodnine}^{27} \times \text{stopnja dohodnine} \\ &= (860 \text{ €} \times 12 + 845 \text{ €}) - (860 \times 12 \times 0,221) - (860 \text{ €} \times 12 + 845 \text{ €} - 860 \times 12 \times 0,221 \\ &\quad - 6.519,82 \text{ €}^{28}) \times 0,16 \\ &= 11.165,00 \text{ €} - 2.280,72 \text{ €} - (11.165,00 \text{ €} - 2.280,72 \text{ €} - 6.519,82 \text{ €}) \times 0,16 \\ &= 8.505,97 \text{ €} \end{aligned}$$

Z letom 2018 mu je delodajalec povišal mesečno bruto plačo za 30 €. Zavezanec bo prejel regres v enakem znesku kot leta 2017 (845 €). V primeru, da sprememb v zvezi s splošno olajšavo ne bi bilo, bi neto dohodek zavezanca s povišano mesečno bruto plačo znašal:

neto letni dohodek zavezanca:²⁹

$$\begin{aligned} &= 11.525,00 \text{ €} - 2.360,28 \text{ €} - (11.525,00 \text{ €} - 2.360,28 \text{ €} - 4.418,64 \text{ €}^{30}) \times 0,16 \\ &= 8.405,35 \text{ €} \end{aligned}$$

Kljub povišanju celotnega bruto dohodka na letni ravni bi bil zavezančev letni neto dohodek zaradi prekoračitve dohodkovne meje za upravičenost do najvišje splošne olajšave in posledično upravičenosti do nižje dodatne splošne olajšave manjši od tistega v predhodnem letu za okoli 100 €. Zaradi odprave nezveznosti dodatne splošne olajšave pa bo njegov dohodek večji, in sicer:

neto letni dohodek zavezanca:³¹

$$\begin{aligned} &= 11.525,00 \text{ €} - 2.360,28 \text{ €} - (11.525,00 \text{ €} - 2.360,28 \text{ €} - 5.983,34 \text{ €}^{32}) \times 0,16 \\ &= 8.655,70 \text{ €} \end{aligned}$$

²⁶ Obvezni prispevki za socialno varnost se obračunajo le od bruto plače. Znesek regresa namreč ne presega 70 % povprečne plače za predpretekli mesec. Vir: http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Prispevki_za_socialno_varnost/Opis/Podrobnejši_opis_2_izdaja_Brosura_o_placevanju_prispevkov_za_socialno_varnost.pdf.

²⁷ Letna osnova za obračun dohodnine = vsota letnih bruto dohodkov – obvezni prispevki za socialno varnost – davčne olajšave (v našem primeru splošna olajšava).

²⁸ Glede na zavezančev skupni dohodek je bil le ta upravičen do najvišje splošne olajšave. Podatek izhaja iz preglednice 4.

²⁹ Postopek izračuna je enak kot v prejšnjem primeru pri izračunu neto letnega dohodka leta 2017.

³⁰ Glede na zavezančev skupni dohodek bi bil le ta upravičen do nižje dodatne splošne olajšave. Podatek izhaja iz preglednice 4 za leto 2017.

³¹ Postopek izračuna je enak kot v prejšnjem primeru, a z razliko, da se v tem primeru upošteva višja splošna olajšava.

³² Enačba za izračun splošne olajšave na letni ravni je v podpodpoglavju 5.2.1. V danem primeru je izračun naslednji: skupna splošna olajšava = 3.302,70 € + (19.922,15 € – 1,49601 x 11.525 €) = 5.983,34 €.

Zaradi povišanja bruto plače (na letni ravni 360 € bruto)³³ in sprememb, ki so se v praksi začele uporabljati z letom 2018, je zavezančev neto dohodek v primerjavi z letom 2017 višji za skoraj 150 €.

MF ocenjuje, da bo sprememba vplivala na okoli 9 % vseh zavezancev za dohodnino. Davčni prihodki iz dohodnine pa naj bi se v letu 2018 zaradi spremembe dodatne splošne olajšave z linearno funkcijo znižali za 13,8 milijona € (MF 2017č).

6.2.2 Učinki spremembe na področju prejemkov iz naslova poslovne uspešnosti

Sprememba obdavčitve prejemkov iz naslova poslovne uspešnosti, ki je bila sprejeta leta 2017 (in začela v praksi učinkovati leta 2018), je vodila (le) do spremembe obdavčitve dohodkov iz naslova poslovne uspešnosti, ki so izvzeti iz davčne osnove. Za leto 2018 smo se odločili, da spremembe prikažemo na primeru dveh zavezancev z enako višino dohodkov kot v primeru analize učinkov sprememb na področju prejemkov iz naslova poslovne uspešnosti z letom 2017 (podpodpoglavje 6.1.3). Ker se je višina, do katere dohodkov ne vštevamo v davčno osnovo, povišala iz 70 % na 100 % povprečne slovenske plače, smo zaradi nazornejšega računskega prikaza v analizo vključili še tretjega zavezanca. Ta ima bruto plačo 1.500 € in božičnico v višini 1.800 €. V preglednici 13 so združeni izračuni neto plač iz let 2016, 2017 in 2018.

³³ Izračun: povišanje mesečne bruto plače x 12 mesecev = 30 x 12 = 360 €.

Preglednica 13: Prikaz učinkov spremembe obdavčitve poslovne uspešnosti z letom 2018 – izračun neto plače

Bruto plača (1) = 1.500 €	<i>Primer 1</i>	<i>Primer 2</i>	<i>Primer 3</i>
Del plače za poslovno uspešnost (2)	1.000 €	1.300 €	1.800 €
Obvezni prispevki za socialno varnost (3)	552,50 €	618,80 €	729,30 €
Splošna olajšava (4)	275,22 €	275,22 €	275,22 €
<i>Leto 2016</i>			
Davčna osnova (5^{2016})	1.672,28 €	1.905,98 €	2.295,48 €
Akontacija dohodnine (6^{2016})	377,99 €	469,92 €	629,62 €
Neto plača (7^{2016}) = (1 + 2 – 3 – 6^{2016})	1.569,51 €	1.711,28 €	1.941,08 €
<i>Leto 2017</i>			
Davčna osnova (5^{2017})	893,28 €	1.031,11 €	1.420,61 €
Akontacija dohodnine (6^{2017})	167,66 €	204,87 €	310,04 €
Neto plača (7^{2017}) = (1 + 2 – 3 – 6^{2017})	1.779,84 €	1.976,33 €	2.260,66 €
<i>Leto 2018</i>			
Davčna osnova (5^{2018})	893,28 €	893,28 €	1.045,67 €
Akontacija dohodnine (6^{2018})	167,66 €	167,66 €	208,80 €
Neto plača (7^{2018}) = (1 + 2 – 3 – 6^{2018})	1.779,84 €	2.013,54 €	2.361,90 €
Razlika (8) = (7^{2018} – 7^{2017})	0 €	37,21 €	101,24 €

Pri prvemu zavezancu z letom 2018 ne bo prišlo do sprememb, saj je bil že v letu 2017 njegov znesek božičnice v celoti izvzet iz osnove za obračun akontacije dohodnine.³⁴

V primeru, da drugi zavezanec leta 2018 prejme enak znesek bruto plače in enak del plače za poslovno uspešnost kot leta 2017, bo njegova neto plača (kljub enakim bruto zneskom kot leta 2017) višja za 37,22 €. ³⁵ Z letom 2018 je celoten znesek božičnice drugega zavezanca izvzet

³⁴ Izračuni v letu 2018 so za prvega zavezanca povsem enaki kot pri primeru 1 za leto 2017 (podpodpoglavje 6.1.3).

³⁵ Pogoji je, da povprečna mesečna plača v Sloveniji znaša več kot 1.300 €.

iz davčne osnove (akontacija dohodnine se odmeri le od bruto plače)³⁶, medtem ko je bil leta 2017 del božičnice obdavčen.³⁷

Tretji zavezanec je leta 2016 tako kot prejšnja dva zavezanca plačal akontacijo dohodnine od celotnega zneska božičnice. Leta 2017 je plačal akontacijo dohodnine samo od zneska, ki je presegal takratnih 70 % povprečne mesečne plače, to je od 676,93 €,³⁸ prispevke za socialno varnost pa od celotnega zneska. Z letom 2018, ko je stopila v veljavo ugodnejša davčna obravnava prejemkov iz naslova delovne uspešnosti, je znesek, ki presega 100 % povprečne mesečne plače,³⁹ še manjši od leta 2017. Izračun davčne osnove za obračun akontacije dohodnine za leto 2018 je naslednji:

$$\text{osnova za obračun akontacije dohodnine}^{40} = (1.500 \text{ €} + 195,62 \text{ €}) - (1.500 \text{ €} + 195,62 \text{ €}) \times 0,221 - 275,22 \text{ €} = 1.045,67 \text{ €}$$

Zavezanec zaradi manjše davčne osnove plača manjši znesek akontacije dohodnine in posledično prejme za okoli 100 € višjo neto plačo (v primerjavi z neto plačo iz leta 2017).

Sprememba davčne obravnave dohodkov za poslovno uspešnost naj bi po ocenah GZS povzročila za 12 milijonov € prihrankov za gospodarstvo. Poleg povišanja povprečnega neto prejemka zavezancev naj bi prišlo tudi do dviga drugih plač (GZS 2017b).

³⁶ Postopek za izračun davčne osnove je enak kot pri primeru 1 za leto 2017 (podpodpoglavje 6.1.3): $1.500 \text{ €} - 1.500 \text{ €} \times 0,221 - 275,22 \text{ €} = 893,28 \text{ €}$.

³⁷ Glej primer 2 v podpodpoglavju 6.1.3.

³⁸ Izračun davčne osnove za obračun akontacije dohodnine = $(1.500 \text{ €} + 676,93 \text{ €}) - (1.500 \text{ €} + 676,93 \text{ €}) \times 0,221 - 275,22 \text{ €} = 1.420,61 \text{ €}$.

³⁹ Pri izračunih za leti 2017 in 2018 smo tako kot v podpodpoglavju 6.1.3 upoštevali, da je zadnja povprečna mesečna plača 1.604,38 € (septembrski podatek iz leta 2017). Leta 2018 preseženi znesek znaša: $1.800 \text{ €} - 1.604,38 \text{ €} = 195,62 \text{ €}$.

⁴⁰ Postopek izračuna je enak kot v primeru 2 za leto 2017 (podpodpoglavje 6.1.3).

7 SKLEP

Država lahko z davčno politiko in davčnimi spremembami vpliva na veliko področij, saj del makroekonomske politike predstavlja tudi davčna politika. Leta 2016 so pogajanja o spremembah Zakona o dohodnini potekala v smeri izboljšanja konkurenčnosti poslovnega okolja in okrepitve gospodarske rasti. Glavni cilj celotnih pogajanj je bil znižanje stroškov dela, s sprejeto novelo ZDoh-2R pa je bil narejen korak k uresničitvi zelenega cilja. Sprememba lestvice za odmero dohodnine je zagotovo največja sprememba iz leta 2016, ki se je nanašala na kar 10 % dohodninskih zavezancev. Vsi navedeni zavezanci so prejeli višje neto dohodke. Učinek na obdavčitev zavezancev se je začel kazati pri mesečni bruto plači, ki je presegala 2.536 €. S sprejetjem zakonodajnih sprememb, ki so učinkovale na razbremenitev dela plače za poslovno uspešnost, pa je MF naredilo drugi korak k cilju takratnih pogajanj. Vsem zaposlenim, ki so prejemniki dela plače za poslovno uspešnost, se je neto izplačilo povečalo. Razlika v primerjavi s predhodno ureditvijo je bila odvisna od višine izplačila. Zavezanci, ki so iz tega naslova zaslužili 1.000 €, so prejeli z letom 2017 približno 210 € višje neto izplačilo.

Kljub usmerjenosti pogajanj k zaposlenim z nadpovprečno mesečno plačo in prejemnikom letnih nagrad za uspešnost so s spremembo zakonodaje vplivali tudi na neto dohodek okoli 20.000 delavcev z nizko plačo. S povišanjem dohodkovnega praga za upravičenost do najvišje splošne olajšave je z letom 2017 ta skupina zavezancev mesečno prejela 28 € več, kar ni zanemarljivo za zavezance s plačo, ki je malenkost višja od minimalne.

Leta 2017 MF tako jasne vizije za spremembe na področju dohodnine kot leto pred tem ni imelo. Sprejeta je bila sprememba načina določanja dodatne splošne olajšave, ki je vplivala na več zavezancev kot leta 2016 sprejeta sprememba v zvezi s splošno olajšavo. Gre za pomembno spremembo, saj omogoča pravičnejšo dodelitev splošne olajšave. Proti koncu leta 2017 je bilo sprejeto tudi povišanje razbremenjenosti dela plače za poslovno uspešnost. Sprememba je ugodna za zavezance, ki prejmejo del plače za poslovno uspešnost v višini, ki presega 70 % zadnje znane povprečne mesečne plače v RS. Tudi ta sprememba je vplivala na znižanje davčne obremenitve dohodkov iz dela.

Vse izpostavljene zakonodajne spremembe iz obdobja 2016–2017 so ugodne, saj vodijo do večjega neto dohodka. Kateri zavezanci so bili deležni davčne razbremenitve in v kakšni meri, smo predstavili s praktičnimi primeri v drugem delu diplomske naloge. Učinki obravnavanih davčnih sprememb so bili večji z letom 2017 kot z letom 2018, saj je prišlo do večjih razlik v neto dohodkih zavezancev, na katere je sprememba zakonodaje učinkovala.

Nekateri pa sprememb ZDoh-2 ne občutijo, saj na primer prejemka iz naslova poslovne uspešnosti ne prejema, kar lahko v prihodnosti privede do občutka nepravičnosti dohodninskega sistema med zavezanci.

Davčni izpad prihodkov je država nadomestila predvsem s povišanjem stopnje davka od dohodkov pravnih oseb (leta 2016), z učinkovitejšim pobiranjem dajatev in z zmanjševanjem stroškov, ki nastanejo pri plačevanju davkov. Čeprav država redno in postopno spreminja davčno zakonodajo z namenom zniževanja davčne obremenitve dohodkov iz dela, smo še vedno ena izmed držav z nadpovprečno visoko obremenjenostjo plač z davki in prispevki. Prav zato se bodo morale tudi v prihodnje spremembe odvijati v smeri razbremenitve obdavčitve plač.

LITERATURA IN VIRI

- Blažič Helena, Ana Štambuk, Hrvoje Šimović, Lejla Lazović - Pita in Maja Klun. 2017. What tax experts in former socialist countries think about tax policy: The cases of Slovenia, Croatia and Bosnia and Herzegovina. *Economic Systems* 41 (4): 667–693.
- Bohorič, Maja in Daša Oštir. 2006. *Davki v podjetju*. Ljubljana: Inštitut za javne finance.
- Černe, Mitja, Uroš Ferjan, Andrej Grah Whatmough, Barbara Guzina, Dušan Jeraj, Irena Kamenščak, Ivan Kranjec, Jernej Podlipnik, Bojan Škof, Tanja Urbanija in Katja Wostner. 2012. *Davki za managerje*. Ljubljana: GV Založba.
- Čok, Mitja, Tine Stanovnik, Andreja Cirman, Valentina Prevolnik - Rupel, Vasja Rant in Igor Gabrijelčič. 2012. *Javne finance v Sloveniji*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Čok Mitja, Ivica Urban in Miroslav Verbič. 2013. Income Redistribution Through Taxes and Social Benefits: The Case of Slovenia and Croatia. *Panoeconomicus* 60 (5): 667–686.
- Državni zbor RS. 2016. *Evidenca zapisa seje*. <https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/seje/evidenca?mandat=VII&type=sz&uid=48D7F6297B1A3E08C12580D4002ABDF9> (31. 1. 2018).
- European Commission. 2017. *Taxation trends in the European Union*. https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_trends_report_2017.pdf (9. 5. 2018).
- FURS (Finančna uprava Republike Slovenije). 2015. *Lestvica za odmero dohodnine in olajšave 2016*. http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Letna_odmera_dohodnine/Opis/Lestvica_za_letno_2016.pdf (21. 12. 2017).
- FURS (Finančna uprava Republike Slovenije). 2016a. *Del plače za poslovno uspešnost*. http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Dohodek_iz_zaposlitve/Novice/2016/Del_place_za_poslovno_uspesnost.pdf (21. 12. 2017).
- FURS (Finančna uprava Republike Slovenije). 2016b. *Lestvica za odmero dohodnine in olajšave 2017*. http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Letna_odmera_dohodnine/Opis/Lestvica_za_letno_2017.pdf (21. 12. 2017).
- FURS (Finančna uprava Republike Slovenije). 2017a. *Informacija o novostih, ki jih prinaša novela ZDoh-2S*. http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Dohodek_iz_zaposlitve/Novice/2017/Informacija_o_novostih_ZDoh-2S.pdf (21. 12. 2017).
- FURS (Finančna uprava Republike Slovenije). 2017b. *Obvestilo o lestvici za odmero dohodnine in olajšave za leto 2018*. http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Letna_odmera_dohodnine/Opis/Lestvica_za_letno_2018.pdf (21. 12. 2017).
- FURS (Finančna uprava Republike Slovenije). 2018a. *Dohodek iz zaposlitve: Dohodek iz delovnega razmerja*. http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Dohodek_iz_zaposlitve/Opis/Podrobnejši_opis_4_izdaja_Dohodek_iz_delovnega_razmerja.pdf (1. 4. 2018).

- FURS (Finančna uprava Republike Slovenije). 2018b. *Letna odmera dohodnine*. [Http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/letna_odmera_dohodnine/](http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/letna_odmera_dohodnine/) (1. 4. 2018).
- GZS (Gospodarska zbornica Slovenije). 2016a. *Komentar GZS: Zahtevamo pravično delitev sadov gospodarske rasti*. [Https://www.gzs.si/skupne_naloge/stalisca_in_komentarji/Novice/ArticleId/52259/zahteva-kratnikom%20mo-pravicno-delitev-sadov-gospodarske-rasti](https://www.gzs.si/skupne_naloge/stalisca_in_komentarji/Novice/ArticleId/52259/zahteva-kratnikom%20mo-pravicno-delitev-sadov-gospodarske-rasti) (31. 1. 2018).
- GZS (Gospodarska zbornica Slovenije). 2016b. *Gospodarstvo odločno proti predlogu male davčne reforme*. [Https://www.gzs.si/skupne_naloge/stalisca_in_komentarji/Novice/ArticleId/53130/gospodarstvo-odlocno-proti-predlogu-male-davcne-reforme%208](https://www.gzs.si/skupne_naloge/stalisca_in_komentarji/Novice/ArticleId/53130/gospodarstvo-odlocno-proti-predlogu-male-davcne-reforme%208) (31. 1. 2018).
- GZS (Gospodarska zbornica Slovenije). 2016c. *Apel poslancem: odločite se za pošteno in odločno davčno reformo*. [Https://www.gzs.si/skupne_naloge/stalisca_in_komentarji/Novice/ArticleId/54274/apel-poslancem-odlocite-se-za-posteno-in-odlocno-davcno-reformo](https://www.gzs.si/skupne_naloge/stalisca_in_komentarji/Novice/ArticleId/54274/apel-poslancem-odlocite-se-za-posteno-in-odlocno-davcno-reformo) (31. 1. 2018).
- GZS (Gospodarska zbornica Slovenije). 2016č. *Izjava GZS, OZS, ZDS, ZDOPS in SBC, ki je bila pravkar podana pred Državnim zborom Republike Slovenije*. [Https://www.gzs.si/mediji/Novice/ArticleId/54715/izjava-gzs-ozs-zds-zdops-in-sbc-ki-je-bila-pravkar-podana-pred-drzavnim-zborom-republike-slovenije](https://www.gzs.si/mediji/Novice/ArticleId/54715/izjava-gzs-ozs-zds-zdops-in-sbc-ki-je-bila-pravkar-podana-pred-drzavnim-zborom-republike-slovenije) (31. 1. 2018).
- GZS (Gospodarska zbornica Slovenije). 2017a. *Podjetja spodbujajo vlado, da večji del nagrade za uspešnost dobijo zaposleni*. [Https://www.gzs.si/skupne_naloge/stalisca_in_komentarji/Novice/ArticleId/61338/podjetja-spodbujajo-vlado-da-vecji-del-nagrade-za-uspesnost-dobijo-zaposleni](https://www.gzs.si/skupne_naloge/stalisca_in_komentarji/Novice/ArticleId/61338/podjetja-spodbujajo-vlado-da-vecji-del-nagrade-za-uspesnost-dobijo-zaposleni) (10. 2. 2018).
- GZS (Gospodarska zbornica Slovenije). 2017b. *12 mio razbremenitve pri nagradi za poslovno uspešnost*. [Https://www.gzs.si/skupne_naloge/stalisca_in_komentarji/Novice/ArticleId/62742/12-mio-razbremenitve-pri-nagradi-za-poslovno-uspesnost](https://www.gzs.si/skupne_naloge/stalisca_in_komentarji/Novice/ArticleId/62742/12-mio-razbremenitve-pri-nagradi-za-poslovno-uspesnost) (10. 2. 2018).
- Grgič Maja. 2017. *Z davčno olajšavo do višje 13. plače*. [Http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/z-davcno-olajsavo-do-visje-13-place.html](http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/z-davcno-olajsavo-do-visje-13-place.html) (10. 2. 2018).
- K. F. 2016. *ZSSS: Komu bo koristila nižja obdavčitev plač?* [Http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/v-zvezi-svobodnih-sidniaktov-slovenije-ocenjujejo-malo-davcno-reformo-ki-jo-pripravlja-ministrstvo-za-finance.html](http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/v-zvezi-svobodnih-sidniaktov-slovenije-ocenjujejo-malo-davcno-reformo-ki-jo-pripravlja-ministrstvo-za-finance.html) (31. 1. 2018).
- Klun, Maja in Tatjana Jovanović. 2016. *Davčni sistem*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Kovač, Matjaž. 2008. *Davki od A do Ž: celovit pregled obdavčitve v Republiki Sloveniji in njihova obrazložitev z veljavno zakonodajo*. Ljubljana: Primath.
- Kranjec, Marko. 2003. *Davki in proračun*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- MF (Ministrstvo za finance). 2016a. *Novinarska konferenca ministra za finance glede davčnega prestrukturiranja*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2753/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2753/) (8. 1. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2016b. *Ministrstvo za finance zaključilo prvi krog posvetovanj o davčnem prestrukturiranju*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2784/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2784/) (8. 1. 2018).

- MF (Ministrstvo za finance). 2016c. *Ministrstvo za finance prihodnji teden nadaljuje posvetovanja o ukrepih za davčno prestrukturiranje s konkretnim naborom možnih rešitev*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2810/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2810/) (8. 1. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2016č. *Ministrstvo za finance zaključilo pogovore o davčnem prestrukturiranju*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2871/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2871/) (8. 1. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2016d. *Ministrstvo za finance pripravilo predlog davčnega prestrukturiranja in ga posredovalo Ekonomsko-socialnemu svetu*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2892/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2892/) (8. 1. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2016e. *Vlada ne podpira predloga novele zakona o dohodnini skupine poslancev*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2895/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2895/) (8. 1. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2016f. *Usklajeni ukrepi za prestrukturiranje davčnih bremen v javni obravnavi*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2955/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2955/) (8. 1. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2016g. *Vlada sprejela ukrepe za prestrukturiranje davčnih bremen*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2996/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2996/) (8. 1. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2016h. *Kaj prinaša davčno prestrukturiranje*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3014/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3014/) (8. 1. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2017a. *Predlogi ukrepov na davčnem področju*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3231/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3231/) (10. 2. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2017b. *Ministrica Vraničar Ermanova na seji ESS predstavila predlog ukrepov na davčnem področju*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3233/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3233/) (10. 2. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2017c. *Paket predlaganih davčnih sprememb v javni obravnavi*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3257/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3257/) (10. 2. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2017č. *Predlog predpisa: Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini*. [Http://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=8476](http://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=8476) (9. 5. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2017d. *Ministrstvo preoblikovalo predloge davčnih sprememb*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3272/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3272/) (10. 2. 2018).
- MF (Ministrstvo za finance). 2017e. *Potrjena vsebina paketa davčnih sprememb*. [Http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3304/](http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/3304/) (10. 2. 2018).
- OECD. 2018. *Taxing Wages 2018*. [Https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/taxing-wages-2018_tax_wages-2018-en](https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/taxing-wages-2018_tax_wages-2018-en) (9. 5. 2018).
- Pernek, Franc, Boris Kostanjevec in Milan Čampa. 2009. *Davčno pravo in javne finance*. Novo mesto: Fakulteta za poslovne in upravne vede.
- Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2016. *Uradni list RS*, št. 104/15.
- STA. 2016a. *Državni svet z vetom nad zvišanje obdavčitve podjetij*. [Https://www.sta.si/2310047/drzavni-svet-z-vetom-nad-zvisanje-obdavcitve-podjetij](https://www.sta.si/2310047/drzavni-svet-z-vetom-nad-zvisanje-obdavcitve-podjetij) (31. 1. 2018).
- STA. 2016b. *DZ ponovno podprl zvišanje davka od dohodkov pravnih oseb*. [Https://www.sta.si/2315454/dz-ponovno-podprl-zvisanje-davka-od-dohodkov-pravnih-oseb](https://www.sta.si/2315454/dz-ponovno-podprl-zvisanje-davka-od-dohodkov-pravnih-oseb) (31. 1. 2018).

- STA. 2017. *DZ sprejel paket prenovljene davčne zakonodaje*. <https://www.sta.si/2455123/dz-sprejel-paket-prenovljene-davcne-zakonodaje> (10. 2. 2018).
- Stanovnik, Tine. 2004. *Javne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Škof, Bojan, Marian Wakounig, Bojan Tičar, Saša Jerman, Aleš Kobal in Aleš Ferčič. 2007. *Davčno pravo*. Maribor: Pravna fakulteta Univerze v Mariboru in Davčno-finančni raziskovalni inštitut.
- Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1). *Uradni list RS*, št. 21/13, 78/13, 47/15, 33/16, 52/16, 15/17.
- Zakon o dohodnini (ZDoh-2). *Uradni list RS*, št. 9/12, 24/12, 30/12, 40/12, 75/12, 94/12, 52/13, 96/13, 29/14, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-2R). *Uradni list RS*, št. 63/2016.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-2S). *Uradni list RS*, št. 69/2017.
- ZDS (Združenje delodajalcev Slovenije). 2016. *Upravni odbor Združenja delodajalcev Slovenije zahteva razbremenitev stroškov dela v gospodarstvu*. <https://www.zds.si/si/mediji/231631/detail.html> (31. 1. 2018).
- ZSSS (Zveza svobodnih sindikatov Slovenije). 2016. *Zakonske spremembe na področju izplačil za poslovno uspešnost*. http://skei.si/uploads/skei2/public/_custom/zakonske_spremembe_-_boinica.pdf (31. 1. 2018).
- ZSSS (Zveza svobodnih sindikatov Slovenije). 2017. *GZS in ZSSS skupaj za delno davčno razbremenitev nekaterih prejemkov iz dela*. <https://www.zsss.si/gzs-zsss-skupaj-za-delno-davcno-razbremenitev-nekaterih-prejemkov-iz-dela/> (10. 2. 2018).

PRILOGE

- Priloga 1 Lestvica za odmero dohodnine in splošna olajšava za leto 2016 – mesečna raven
- Priloga 2 Lestvica za odmero dohodnine in splošna olajšava za leto 2017 – mesečna raven
- Priloga 3 Lestvica za odmero dohodnine in splošna olajšava za leto 2018 – mesečna raven

Lestvica za odmero dohodnine in splošna olajšava za leto 2016 – mesečna raven

Stopnje dohodnine:

Če znaša neto mesečna davčna osnova v €		Znaša dohodnina v €	
nad	do		
	668,44		16 %
668,44	1.700,00	106,95	+ 27 % nad 668,44
1.700,00	5.908,93	385,47	+ 41 % nad 1.700,00
5.908,93		2.111,13	+ 50 % nad 5.908,93

Splošna olajšava:

Če znaša mesečni bruto dohodek iz delovnega razmerja v €		Znaša splošna olajšava v €
nad	do	
	905,53	543,32
905,53	1.047,57	368,22
1.047,57		275,22

Lestvica za odmero dohodnine in splošna olajšava za leto 2017 – mesečna raven

Stopnje dohodnine:

Če znaša neto mesečna davčna osnova v €		Znaša dohodnina v €	
nad	do		
	668,44		16 %
668,44	1.700,00	106,95	+ 27 % nad 668,44
1.700,00	4.000,00	385,47	+ 34 % nad 1.700,00
4.000,00	5.908,93	1.167,47	+ 39 % nad 4.000,00
5.908,93		1.911,95	+ 50 % nad 5.908,93

Splošna olajšava:

Če znaša mesečni bruto dohodek iz delovnega razmerja v €		Znaša splošna olajšava v €
nad	do	
	930,53	543,32
930,53	1.047,57	368,22
1.047,57		275,22

Lestvica za odmero dohodnine in splošna olajšava za leto 2018 – mesečna raven

Stopnje dohodnine:

Če znaša neto mesečna davčna osnova v €		Znaša dohodnina v €	
nad	do		
	668,44		16 %
668,44	1.700,00	106,95	+ 27 % nad 668,44
1.700,00	4.000,00	385,47	+ 34 % nad 1.700,00
4.000,00	5.908,93	1.167,47	+ 39 % nad 4.000,00
5.908,93		1.911,95	+ 50 % nad 5.908,93

Splošna olajšava:

Če znaša mesečni bruto dohodek iz delovnega razmerja v €		Znaša splošna olajšava v €
nad	do	
	930,53	543,32
930,53	1.109,74	(1.660,18 – 1,49601 x mesečni bruto dohodek) + 275,22
1.109,74		275,22